

Poštšina plačana v gotovini.

PRIJATELJ

LETNIK VII.
KNJIGA JULIJ 14

6

JUNIJ 1933.
II. DEL PRILOŽENA

To je res užitek takale izborna
DR. PIRČEVA
sladna kava.

Ima čudovito aromo in izvrsten okus.

Zahtevajte tudi Vi vedno samo

dr. PIRČEVO sladno kavo,
ki je pravi domač izdelek.

„KUVERTA“

D. Z O. Z.

L J U B L J A N A

Karlovška c. 2 Vožarski pot 1

Telefon 28-07

Telefon 28-07

Tvornica kuvert
in
pisemskega papirja

Za **FOTO** in
KINOMATOGRAFIJO

je specialna trgovina

**JANKO
POGAČNIK**

v LJUBLJANI

Tyrševa cesta 20
(nasproti kavarne Evrope)

*

Samo
pri nas
Vas lahko
postrežemo
kakor želite

Razvijamo in kopiramo Vam prvovrstno Vaše
filme v štirih urah.

4

generacije

že tiskajo lepe tiskovine

J. Blasnika nasl.

d. d.

UNIVERZITETNA TISKARNA

Litografija Offset tisk

Knjigotisk Kartonaža

Ljubljana, Breg št. 10-12 Telefon št. 21-19

Solnce, voda, zrak...
je osnovno pravilo za
zdravje.

Sport pa je sredstvo za
dosego tega cilja.

Gojite sport,
toda samo s kvalitetno
opremo, ker je najcenejša.

V Ljubljani Vam nudi
tako opremo tvrdka:

B. KOLB & PREDALIČ

ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 6

Tenis, nogomet, turistika, lahka atletika, šatori, čolni.

Sprejemajo se tudi vsa popravila. Izšel je poletni katalog; pošlje se vsakomur gratis.

Dobro blago zahteva tudi okusno zunanost

Opremite torej Vaše izdelke z lepimi ovoji, modernimi etiketami itd., ki Vam jih dobavi po nizki ceni

litografični zavod
ČEMAŽAR JOSIP

Ljubljana, Igriška ulica št. 6

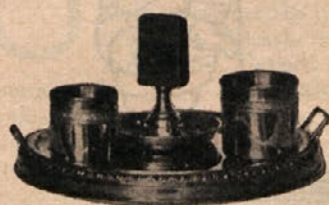
TELEFON 25-69

Vsaka dama je srečna,
če je za majhen denar lepo oblečena.

To je danes mogoče vsem. Treba je le, da si ogledate čudovite modele poletnih oblek pri trdki

DRAGO GORUP & Co., Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 16/I. Hiša Del. tisk. (Bamberg). **Telefon 32-33.**

Bakrene,
medene
in aluminaste

predmete izvršuje trdka

JOS. OTOREPEC d. z.
LJUBLJANA, Za Gradom 9

Tale Kitajček Vam lahko potrdi, da so čajne mešanice «**BUDDHA**» res izbornega okusa in čudovite arome.

Prepričajte se in zahtevajte pri svojem trgovcu samo **BUDDHA**-čaj v zavitkih.

Čajne mešanice izdeluje:

TEA IMPORT, Ljubljana

Telefon 26-26 Večna pot 15 Telefon 26-26

VSE
TISKOVINE

ZAHTEVAJTE PONUDBE

TISKARNA
GRAFIKA
LJUBLJANA
RESLJEVA CESTA
TELEFON ŠTEV. 25-57

KLIŠEJE

vseh vrst za eno-
in večbarvni tisk

JUGOGRAFIKA
d. z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip števil. 23.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“ NAROČA SE V
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

P N E V M A T I K A

SUPERBALON za osebne avtomobile in
BALON za tovarne avtomobile in avtobuse

*na višku napredka v avto-
mobilni tehniki!*

Zahtevajte nasvet za Vaš avto!

Vse potrebščine za avtomobile, kakor:

sveče

kable

žaromete

akumulatorje

mreže za hladilnik

pokromljene obroče za rezervna kolesa

trombe

dvigala

avtomobilno orodje

vaze

pepelniki

itd., itd.

Avtomobilna olja Shell-Mobiloil-Castrol — Bencinski avtomat Shell.

Kolesa in vse potrebščine

v najboljši kvaliteti.

A. GOREC, družba z o. z., **Ljubljana**

v palači Ljubljanske kreditne banke

Tyrševa cesta števil. 1

in

Gospodarska cesta števil. 14.

PRIJATELJ

ILUSTRIRANA DRUŽINSKA REVIIJA

Anton Ingolič:

MILEVA

Ob vedrih jutrih, ko je zvonilo sedem, je Mileva zapustila nizko kmetiško hišo ob mostu in krenila vzdolž potoka proti pokopališču. Zaradi svoje visoke in vitke postave, ki jo je bela poletna obleka delala še vitkejšo, skoraj prozorno, ter zaradi svetlih, pšenično rumenih las, ki so ji padali spleteni v dve debeli kiti po rahlo vzpetih prsih, prav posebno pa zaradi bledega, brezbarvnega obraza s tankimi prozornimi ustnicami in velikimi, nekdanj svetlo sinjimi, a sedaj motnimi očmi, je bila videti sredi hrupnega jutrnjega vaškega življenja kot svetla, tiha misel, ki je prišla bogve odkod med te začrnele nizke koče, med to kričanje ljudi in živali in sedaj neslišno plove skozi prebujajočo se vas.

Pred visokimi železnimi vrati, ki so vodila v cerkev in na pokopališče, se je vselej ustavila in se pozdravila z velikim Marijinim kipom ob cerkvenih vratih. Ko je pobožala s svojim motnim, tihim pogledom Marijo, se je okrenila k srednje velikemu, a močnemu in zavaljenemu Joku, ki je stal korak za njo, držal v rokah velik lesen zločljiv stol in se smehljajal.

«Jok, sedaj pa pojdiva», je dahnila; a ob pogledu na Jokov široki in brezizrazni obraz, ki se je v smehu še bolj razlezel, se je nehote nasmejala še Mileva in vprašala:

«Kaj se zopet smeješ?»

Jok pa je še bolj na široko odprl usta, čudno zamahnil z roko predse in kričaje začel nekaj razlagati Milevi, ki pa je že krenila po ozki poti ob pokopališkem zidu do visokega topola. Ob njem je obstala in počakala, da je Jok postavil stol na travo, ga razstavil in smehljajoč se izginil za pokopališkim zidom. Tedaj je trudoma legla na stol. Svoje drobne bele roke je položila pod glavo, noge pa je prekrizala in iztegnila, da se je še jasneje videlo, kako so suhe in koščene. Zatisnila je oči. Pot skozi vas jo je utrudila.

Nekaj trenutkov je ležala kakor brez življenja tam pod visokim topolom tik pokopališkega zidu, v svoji beli obleki sredi zelene trave je bila bolj podobna belim nagrobnim kamnom tam onstran zidu kakor dvajsetletnemu dekletu.

Šele čez čas je počasi dvignila svoje dolge temne trepalnice; tedaj so se njene nenavadno velike in globoko vdrtle oči, katerih sinjina je že prehajala v motno rumenkasto barvo, uprle na jablan ne daleč od stola in nečesa iskale. Ko so našle med najnižjimi vejami v deblu jajčasto odprtino, so rahlo oživele.

Niso je še zapustile!

Že tri tedne živi z mladimi siničkami, ki rasto tam v deblu stare jablane, poslušajo njih čivkanje

in hlastanje s kljunčki, se vznemirja, če starih le predolgo ni od nikoder, in se veseli, če dobe dovolj hrane. Ni jih še videla, toda v teh treh tednih, odkar je tam v deblu oživel, si je ustvarila jasno sliko o njih: majhne in gole so še, tako nebogljene kakor ona, ki ji mora Jok vsak dan prenašati zločljivi stol in ki sploh nič ne more sama.

Tedaj je priletela stara sinica in sedla blizu gnezda.

Mileva se je dvignila na stolu in jo z zanimanjem opazovala.

Sinica je držala v kljunu velikega črva, čez čas je začela skozi priprti kljun čivkati. V votlini je začivkalo na vse pretege. Štirje kljunčki so se pognali iz gnezda. Sinica pa je kakor nalašč odletela na oddaljenejšo vejo. V gnezdu je čivkalo in hlastalo še obupneje. Tedaj pa se je izmed kljunčkov pognal mladič in se ujel na najbližnjo vejo.

Mileva je vzdrhtela.

Saj to ni bil nebogljeni golič, kakor si je ona predstavljala, marveč prava mala sinička s sivkasto belim perjem, perutmi in repom.

Čez trenutek se je sinička spet pognala in dosegla staro sinico, a ta je v hipu odletela na sosednjo vejo. Sinička je nekaj časa oklevala, potem pa se pognala za njo. Precej časa sta se lovili po vejah, v gnezdu pa je vedno glasneje čivkalo in hlastalo. In že se je pognala iz gnezda druga sinička. Tedaj je od nekod prifrčal še samec. Mladiča sta se poganjala z veje na vejo, dokler naposled nista dobila vsak svojega črvička.

Mileva je bila vznemirjena, upirala se je na roke in nepremično zrla na drevo pred seboj.

Kmalu sta se samec in samica vrnila in iznova izvabljala mladiče iz gnezda. Že so vsi štirje skakali z veje na vejo, polagoma pa so se začeli spuščati tudi na sosednja drevesa.

Milevi so se utrudile roke, da je morala spet leči.

Težko ji je bilo.

Še malo, pa bodo odšli. In ona bo sama tu za pokopališkim zidom, sama in zapuščena.

Zakrila si je oči, da bi ne videla, kako se tam pred njo štiri mlade siničke odpravljajo v življenje, dočim se ona od njega poslavlja.

O, saj ve, zakaj so jo po enoletnem zdravljenju v raznih sanatorijih poslali nazadnje sem na kmete k njenemu bratu. Saj res nima smisla, da bi oče dajal ogromne vsote za zdravljenje, ko je vse zaman. O, saj ve, kaj pomenja njen suhi, ostri kašelj, njeni krvavi izpljunki, splošna oslabelost in pomanjkanje vsakršnega veselja do česarkoli.

In vendar, ali je mogoče, da bi se tako mirno, neopazno končalo njeno mlado življenje? Ali je mogoče, da bi ona, ki se je pred dvema letoma vpisala na univerzo, da bi ona, ki še ničesar ni doživela, ki jo še vse čaka, nenadoma odšla za vedno?

Ali je to mogoče?

Ali ni dano človeku, da odide šele tedaj, ko je spoznal življenje do dna? Saj čemu pa mu je bilo potem dano, če ga ne more spoznati?

Mileva je strmela na jablan, kjer je čivkalo in se divje podilo. Nekaj silnega jo je prevzelo.

O, kako rada bi še živela!

Živela!

Živela!

Živela!

Tedaj so mladiči glasno čivkajoč odleteli preko pokopališča v vas.

O, tudi ona hoče živeti!

Pognala se je s stola in stekla po travniku. Z razprostrtimi rokami in z nastežaj odprtimi usti in očmi je tekala po visoki travi kakor otrok. Zdaj pa zdaj se je zasopla ustavila in utrgala marjetico, se spet pognala brezumno dalje, se oprijemala dreves in se tesno privijala k njim ter se iznova spustila v tek. Bilo ji je, kakor da je nanovo oživela, kakor da je prvič po dolgih mesecih boleznih začutila v sebi življenje. O, ves svet bi objela in se potopila vanj!

Še in še je tekala, toda polagoma je postalo vse tako daleč, silno daleč, ničesar več ni mogla doseči, ničesar ni mogla več prav videti in občutiti, vse se je nekam izgubljalo in ona sama se je izgubljala v čudno omamo, kjer ni bilo ne življenja in ne smrti.

Ko je opoldne Jok prišel po Milevo in je ni našel kakor običajno na stolu, se mu je obraz spatil, iz grla pa mu je udaril divji, pretresljiv krik. Nekaj časa je buljil v prazni stol, potem pa se je brezumno pognal v travnik, tulil in begal po poljih in travnikih, dokler ni našel nezavestne Mileve v majhnem grmu tik nad globokim tolmunom.

*

Od tistega dne se je Mileva vsa izpremenila.

Srce ji je bilo polno nečesa, ki bi rado kriknilo, planilo na dan in se razlilo v svet. Do sedaj se ni niti prav zavedala, da živi. Vdano je stopala v nov dan, ga preležala na bolniški postelji ali zadnje tedne za pokopališčem in ga zvečer s prvim snom pozabila. Vse je šlo neopazno mimo nje in ona je šla neopazno mimo vsega. Stala je nekje daleč in gledala vse to, ki gre tam daleč nekje mimo nje in ki je ne more doseči. Ona gleda in ne vidi, živi in ne doživlja.

Toda sedaj jo je mahoma zgrabilo!

Živeti hoče!

Ne sme še umreti!

Zadnji čas je vdano pričakovala smrti. Saj se ni niti prav zavedala, kaj naj bi to bilo. Zdelo se ji je, da bo tudi tedaj stala tako nekje daleč od vsega in smrt bo prišla in šla mimo nje. Pa zanjo se ne bo nič bistveno izpremenilo. Ona bo še vedno nekje sama zase, daleč od smrti in življenja.

Toda sedaj, ko je življenje poslednjič preplovilo njeno usehlo telo, je spoznala, da je življenje

vse, smrt pa ni nič. V življenju je, a s smrtjo je ni več!

Zato hoče še živeti!

Zvečer ni mogla zaspati.

Ležala je ob odprtem oknu. Na posteljo je lila mesečina v širokih pramenih, z vrta je prihajal čudežni šepet, iz dalje pa sproščeni vriski vaških fantov, ki so prihajali k dekletom.

Mileva je ležala z rokami na odeji in hlastno vdihaval opojnost poletne noči.

Bilo ji je, da bi planila v to opojno noč! Tako bi si utešila hrepenenje, ki se je zbudilo v njej. Ni vedela jasno, kaj je tisto, po čemer hrepeni, toda nejasno je slutila, da je to nekaj, česar še ne pozna, a je veliko, globoko, čudežno.

Mileva je hodila tiste dni z nastežaj odprtimi očmi, njen pogled je bil pričakujoč, ustnice so ji drhtele; bila je kakor otrok, ki hodi z odprto dušo, da vse, kar vidi, v trenutku sprejme in zakoplje vase.

*

Tretji popoldan, odkar so jo siničke zapustile, se je nenadoma pooblačilo.

Jok je ves zasopel pritekel in mahal Milevi, naj nemudoma odide z njim. Toda Milevi se ni mudilo, silno ji je prijal hladni piš in temno nebo, po katerem so se valili črni raztrgani oblaki.

Mileva je drhtela od neznane groze, obenem pa ji je bilo tako čudovito, ko je stala pod drevesi, ki so se lomila v viharju, pod nebom, kjer so se križali vedno svetlejši bliski in odkoder je vedno besneje grmelo. Jok jo je vlekel za sabo, toda Mileva se je otepala njegovih rok, strmela je predse in hlastno srkala vase grozo okoli sebe. O, sedaj čuti, kako vse živi okoli nje! Koliko moči je sedaj tudi v njej! Kakor da se dviga nekam, rase in se spaja z vsem tem divjanjem, šumenjem in treptanjem.

Šele ko je začela padati debela toča, se je Joku posrečilo, da jo je potegnil pod cerkveni stolp. Komaj sta stopila pod oboke, se je toča usipala tako na gosto, da je bilo v nekaj trenutkih vse belo. Vmes pa je bliskalo in grmelo.

Čez čas je toča ponehala in ulil se je gost dež. A ne dolgo, in spet je zasijalo solnce.

Tedaj se je utrgalo v Milevi.

Iztrgala se je iz Jokovih rok in planila proti topolu pred cerkvijo.

A že naslednji hip je obstala kakor ukopana.

Topol je v hipu zažarel ko samo solnce, da ji je vzelo pogled. Naslednji hip pa je zagrmelo, da se je zemlja stresla pod njenimi nogami. Topol je ves vztrepetal, s kapljicami posuto listje se je zablaščalo v solncu kakor milijon majhnih lučk, in že se je topol nagnil ter počasi, trepetaje in ves bleščeč se padel preko potoka.

Mileva je kriknila, stekla k Joku in se brezumno privila k njemu.

O, tudi ona bi rada tako zažarela in potem ugasnila, zadeta od ognja življenja in smrti obenem!

*

Tiste dni je Mileva spoznala, kaj se je prebudilo v njej.

Šele sedaj je videla, kako je zvečer njen brat včasih zgrabil svojo mlado ženo okoli pasu in jo

stisnil krčevito k sebi, segal v njene prsi, da se je ona čudno smehljala, ga gledala vsa omamljena in drhtela, dokler se nista izgubila v svojo sobo. Opazila je, kako so bile dekli Anki oči pijane, kadar jo je zalotila na večer v pogovoru s sosedovim sinom. In ponoči je iz kuhinje, kjer je Anka spala, prihajalo pritajeno šepetanje in nejasno šumenje do zgodnjega jutra. Spoznala je, da ljudje čez dan ne živijo pravega življenja, marveč ga samo pričakujejo, se le pripravljajo nanje, ki se jim razodene šele z nočjo.

V njej je vse drhtelo. Oči so ji neprestano visele na mladih fantih, če je le mogla, je slonela na plotu in gledala na cesto; če je zagledala moškega, ga je spremljala z žejnimi očmi, dokler se ni izgubil za ovinkom. Begala je po travnikih, se oprijemala dreves in se prižemala nanje, stekla v gozd, se slekla do golega in tekala med smrekami; ponoči pa je drhtela ob odprtem oknu in zaman pričakovala, da bi kdo potrkal nanje.

Nihče se ni zmenil zanjo in za njen ogenj, ki je prvič in poslednjič vzplamtel v njej in ki ga njeno brezbarvno lice, orumenele oči in izsesano telo ni moglo izdajati. Z usmiljenjem so zrli nanjo, nihče bi se je ne drznil niti poljubiti.

Umreti bo morala, a tega najčudovitejšega v življenju ne bo spoznala.

Nekoč bi bila, a tedaj je bilo tako strašno.

Dobro se še spominja. Bilo je pred štirimi leti. Kakor vsa leta, je tudi tedaj prišla iz mesta k bratu na počitnice. Pohajkovala je po vasi in se smejala pastirju Joku, ki je bil ves zmeden, če je le za trenutek pokramljala z njim. Jecljal je in se pri tem tako pačil in tako zaverovano strmel vanjo, da se ni mogla zdržati smeha. A on kakor da ne vidi njenega smeha, še bolj je norel zanjo. Vse ji je napravil, v ogenj bi bil skočil zanjo, ona pa se mu je le smejala. Kaj si je le mislil ta neokretni, jecljajoči pastir, da se je zagledal vanjo, ki je tedaj končala šesto gimnazijo! Čim bolj je lahko Joka mučila, tem bolj je uživala.

Neki večer se je vračala po samotni poti domov. Nenadoma pa je iz grmovja planil neki moški, jo podrl na tla, se zvalil nanjo in ji z enim zamahom pretrgal obleko na dvoje. Od same groze ni mogla niti zakričati. Toda ko se je moški zagrizel v njen vrat, z rokami pa začel trgati perilo raz nje, je spoznala Joka. V hipu jo je ves strah minil, zasmejala se je, sunila z vso silo Joka v obraz in vstala. Jok je zastokal od bolečine, a že naslednji hip se je pobral s tal in se pognal proti nji. Ko je Mileva zagledala njegove ognjene oči, je ugasnil njen smeh in vsa v strahu se je spustila v beg proti domu. V tem ji je obleka padla s telesa, da je napol gola tekla preko polj in travnikov; tik za njo pa je hropel Jok. Groza jo je vedno bolj prevzemala, komaj in komaj je še dvigala noge. Nazadnje se je z groznim krikom zgrudila tik pred domačim plotom. Nejasno je čutila, kako je Jok padel nanjo in kako je v istem hipu zakričal brat onstran plotu. Jok je skočil pokoncu, tedaj je nekaj udarilo, Jok je divje zatulil in se zgrudil ob njej.

Od tistega večera Jok tudi jecljal ni več, iz njegovih ust so prihajali čudni, napol živalski glasovi. Mileva mu je izprva privoščila, pozneje pa se ji je zasmilil. Dolge mesece jo je mučila zavest, da je ona uničila Jokovo življenje. Polagoma je nekako pozabila na to, Jok pa se sploh ničesar ni spominjal, in med njima se je razvilo tiho in

iskreno prijateljstvo. Ni se ga več bala, tudi smejala se mu ni več, njegove črne oči so postale tako jasne in krotke, ves srečen je bil, če ji je mogel storiti kaj dobrega. In ona je skrbela zanj kakor za brata.

S tistim večerom je v njej ugasnilo vsako hrepenenje. Njeno telo je raslo in se razcvetalo, a ona ni opazila na sebi željnih moških pogledov, ni razumela gorečih pisem, ki jih je dobivala. Ko je zbolela, pa je v nji postalo še tiše.

Toda sedaj je z vso silo planilo v njej in vžgalo to njeno drobno, od dolgotrajne bolezni izsušeno telo, da pričakuje kakor topol pred cerkvijo ognja, ki bi v njem vzplamenelo in zgorelo.

Mrak je legal, a Joka še ni bilo, da bi ji pomagal domov.

Milevi je bilo prav. Zleknjena je ležala na stolu in strmela vsa drhteča v mrak.

Če ga kmalu ne bo, bo res umrla prej...

Ko je prišel Jok in ji dopovedoval, da ni utegnil prej, se Mileva ni dvignila, marveč je prišla Joka za roko in ga potegnila k sebi na stol. Jok je sedel in se v zadregi smehljajal ter jo gledal s svojimi velikimi črnimi očmi.

Dolgo sta tako sedela in se gledala.

Okoli njiju je že ležal pokojni večer. Tam daleč na obzorju se je pripravljajal mesec, da vstane in vzplava preko neba, ki je bilo že tu in tam posejano z zvezdami. Iz vasi je prihajal nejasen šum ljudi in živali, ki so se odpravljali spat; polja pa so ležala že vsa pokojna, tudi beli nagrobniki onstran zidu so nemo čuvali nad svojimi grobovi in čakali meseca, da jih oblije s svojo belo lučjo, le v stolpu je zdaj pa zdaj zaškripala stolpna ura in od časa do časa je udarilo po zvonu, da je zapel v prihajajočo noč.

Tedaj se je Milevi zazdelo, da so Jokove oči zaživele kakor pred leti.

Zgrabila ga je za roke in si jih pritiskala na prsi. Njegove roke so zadrhtele in se pogrezile v njene prsi. Milevo je omamno prešlo. Kriknila je in potegnila Joka nase.

Sredi mesečne noči se je Jok zbudil iz omame, Mileva pa nikoli več.

«Kaj deš, zakaj mi naša Mica nič več ne piše?» vprašuje Kvedrovka slehernega človeka, ki ga kje sreča.

Pred tremi leti je bila hči odšla z doma.

«Čisto po neumnosti», še zdaj zatrjuje mati. «Jesti bi že imela doma, če ne žgancev, pa vsaj sok!»

Res, mati še svoj živ dan ni trpela lakote in je tudi hčeri ne bi bilo treba, najsi je bajta revna in zemlja resnično skopa.

«Kar po svetu jo je gnalo», toži Kvedrovka ob nedeljah dopoldne sosedam, ko se praznih rok vrača s pošte in počasi stopa proti cerkvi. Pol-drugo leto že ni glasu od Mice. To poldrugo leto je žensko bolj vzelo nego vseh prejšnjih šest-deset. Osivela je in vidno leze k tlom. Lahkega življenja ni imela nikoli. Dva sinova ji je vzela vojna, eden je v Ameriki in piše, da komaj, komaj živi, moža pa ji je ono leto podrlo v gozdu. Od zime do pozne jeseni je trpel, da skoraj že ni bil nič več človeku podoben; šele potlej ga je rešila smrt.

Res, nikoli ni bilo Kvedrovki na mehkem postlano, a hčer je imela eno samo in bi bila vsak dan rada umrla zanjo, tako jo je ljubila. Pa je pred tremi leti Mico pičilo in je bilo konec. Kakor sršen je trščila naprej in naprej:

«Grem in grem in grem —»

In je šla. Še kadar so odnesli mrliča iz bajte, ni Kvedrovka tako jokala kakor za Mico. Res da se je žalost polagoma poglobila, ugasniti pa le ni nikdar hotela, najsi se je Mica od kraja hvalila v pismih, da ji gre dobro. Dvakrat ali trikrat je celo poslala nekaj denarja, toda kakor se je mati take zvestobe razveselila, se denarja le ni mogla nikoli dotakniti. Zavezala ga je v edino svilen ruto, ki jo je premogla, in zaklenila v skrinjo.

«Ko se Mica vrne,» je upala, «si lahko še pomaga s tem denarjem. Malo sveta bi bilo treba dokupiti, pa bi bi bilo skoraj že za dve kravi.»

Kogar pa je kje srečala, je moral poslušati:

«Kaj vendar deš, zakaj naša Mica čisto nič več ne piše? In le zakaj jo je neki tako gnalo v svet?»

Nazadnje so se ljudje začeli bajtarice ogibati.

«Kaj je treba noreti po svetu,» je včasih zagodrnjala nejevoljna kmetica, «doma pa ni dobiti deklet, ki bi znala počeno krave pomolsti!»

Kjer so mater tako zavrtili, se je plaho prihlulila, češ:

«Saj pravim, da se Bog usmili! Le zakaj je morala iti!»

Drugi se Kvedrovki smejejo, zlasti mladina, ki ima zdrave roke in vročo kri. Ta ne pozna sklele praznine, ki se rada naseli v srcu, kadar sneg pobeli lase. Mladina ve, kako je bilo. Kjer se dve, tri dekleta menijo o Mici, stikajo glave in se hihitajo, češ:

«Je mislila, da že sedi, pa jo je spodneslo —»

«Misliš, da res?»

«Saj je bila kakor obsedena, tako je norela za Vrtinčevim!»

«Beži, beži! Za Vrtinčevim?»

«Kakopak! Je mislila, da bo oštirka in nemara še županja —»

Tej in oni noče prav v glavo, druge pa vedo natanko povedati, kako je sanjala o Vrtinčevem Martinu. Seve, Martin — kakor pred bogatin —

si ni dal dvakrat reči! Za kratek čas ji je utrgal mladost, ko pa je prišlo do resnega, je vzel Gaštetovo Tino, tisto rantasto prekljo, ki je kozava in škrbasta, pa je dobila mimo vsega drugega deset johov gozda za doto in nič koliko denarja. Vrane so tedaj krakale, kako je z Mico, le Kvedrovka je bila tako gluha, da ni nič slišala. Kaj bo zdaj stokala! Kar si je deklet izbrala, to ima.

Ko le ni od nikoder pisanja, tudi Kvedrovka utihne. Kamor gre delat, dela molče in ne sliši ne smeja, ne petja, ne čevrljanja mlajših. Zvečer se kakor gruda prsti vrača v bajto. Pred vrati jo čaka sivopisana mačka in se ji dobriča. Stara je že in malo krmežljava.

«Viš, mucka, obe sva že v letih», pravi vdova, naliže mački mleka in sede na klop pred bajto. Spanje ji je čisto prešlo. Če leže, ne more zatistiti oči, kadar pa le količkaj začmi, je brž Mica pred njo. Sredi poletja je zdaj, ko so noči tople in kratke, vendar Kvedrovki še predolge.

«Ti moj ubogi otrok, vrni se domov —»

Mica molči in še mati obmolzne. Kraj postelje prede mačka, si liže šape in se ne zmeni za miši, ki škrtajo pod podom. Po nebu se košato vozi luna, pokuka včasih v bajto in se brž skrije za oblak. Kaj bi z revščino v samotni bajti in kaj bi pravila materi, kako je po svetu.

«Ti moj ubogi otrok!» stoka vdova v spanju in mačka se preteguje kraj postelje. Luna malo pomežikne izza oblaka in se zagleda kdo ve kam v daljine. Daleč na jugu je uzrla splašeno deklet, kako bega ob reki. Reka je zašumela, valovi so pljuskali in lunina podoba se je razletela na razburkanem vodnem površju.

Tako daleč gleda luna, šine zdajci izza oblaka in s širokim pramenom posveti v bajto, snivajoči Kvedrovki naravnost v obraz. Vdova sede, bulji z očmi in razprostira roke. Mačka ježi dlako in grbi hrbet. Soba je svetla kakor ognjena. In kakor da so se odprla vrata, sliši mati, in kakor da je nekaj neslišno stopilo k postelji. Ali ne kaplja od nekod voda? Ah, ne, saj so le solze: Mica se je vrnila in vsa svetla joka od veselja, da bo zdajle objela mater.

«Mati, mati, odpustite —»

Kvedrovka zakrili z rokami in objame praznino, mesec šine za oblak in gleda v daljino. Oh reki ni več splašenega dekleta in vse je mirno, le tu v bajti mati ne more zatistiti oči.

«Da bi se že vsaj zdanilo,» vzdihuje, «nemara pride kak glas.»

In se je zdanilo in drugič in tretjič... Potem ni mati več vpraševala, je že vedela novico. Črna ruto je imela reva na glavi, ko je šla v nedeljo k maši, črna ruto na glavi, črna žalost v srcu, črn grob pred očmi...

Ženitvovanijski oglas

(Epizoda iz predpustnih dni.)

Davčni kontrolor Ferdo Damdič je čital dnevnik. Naenkrat je premaknil glavo bliže k tiskanim vrstam in čital počasi, polglasno:

„Iščem moža.“

Imam gotovine 500.000 dinarjev. Poleg tega še nepremičnin za okrog 2.000.000 dinarjev in pohištva za štiri sobe. Sem glasbeno izobražena. Iščem inteligentnega moškega, višjega uradnika, starega okrog petdeset let. Če začutim pri sestanku duševno harmonijo, zvezano s prilačnostjo, sem se pripravljena poročiti z njim. Le resne ponudbe naj se pošljejo na upravo lista z označko: „Resna zadeva.“

Davčni kontrolor Ferdo Damdič je strmел v ta oglas. Pomencal si je oči, pogledal skozi okno, nato pa zopet čital. Na gubah okrog usten se mu je pojavila značilna poteza.

«Pet sto tisoč? ... A kaj tistih pet sto tisoč! To je papir, ki leži gotovo v bankah in je samo v knjižici zaznamovan. Ali dva milijona nepremičnin? ... Hudiča! To pa ni v bankah, ampak na trdnem mestu.»

Počesal se je po temenu, kjer je bilo le nekoliko dolgih las.

«Res je, da imam že štiri in petdeset let.»

Vstal je in se ogledal v zrcalu. Potipal je s prsti gube okrog ust, podrgnil čelo, kakor da se hoče prepričati, da tiste brazdice tam niso kdovekaj pomembne, in rekel:

«Sicer pa ... okrog petdeset let. Tisto „okrog“ sega pač lahko nekoliko čez petdeset let. Kdo pa ve, da jih imam štiri in petdeset? ... Ko se spoznava, ne bo takoj vprašala po letih, ampak bo gotovo pogledala, če sem še ... no ... korenina zrele letne dobe. In, kajpada, moja naloga je, da vzbudim simpatijo. In če je simpatija vzbujena, kdo še povprašuje po letih rojstva! ... Saj vendar — zbočil je prsi, se ogledal v boku, dvignil glavo in se zdel v ogledalu sam sebi avtoriteten pojav — «nisem kar tako!»

Sedel je k mizi in pisal:

«Prepričan sem, da dobite na tisoče ponudb. Zakaj 2.500.000 vrednosti in še pohištvo po orhu, ni zadeva, ki bi jo človek, posebno še neoženjen, kar tako izpustil iz rok. Vendar me to ni pripravilo do tega, da Vam pišem.

Sem človek v tisti življenjski dobi, ki jo Vi iščete pri svojem bodočem možu, in nisem imel doslej še sreče, občudovati nežnost ženske roke, ženske dobrote, zato sem si zaželel ustvariti, četudi nekoliko pozno, zakonski raj. O tem sem že pogosto razmišljal, a Vaš oglas je iz razmišljanja ustvaril realnost. Kaj tistih 500.000 dinarjev in za tista 2.000.000 nepremičnin in pohištvo, sem si dejal. Kaj meni tisto bogastvo, ko pa sem sam višji uradnik in imam lepo plačo in pozneje še pokojnino, česar se moja bodoča soproga ne bo branila, jaz hočem sorodno dušo, človeka, s katerim si ustvariva pomlad. Bogastvo ni sreča, zadovoljnost je sreča. In zato, vidite, sem se odločil, da Vam tudi jaz pišem. Poudarjam „tudi jaz“, ker boste, kakor sem že v začetku omenil, gotovo dobili na tisoče ponudb. In ko jih boste čitali, čitajte tudi

mojo, in če Vam bo ugajala, mi pišite, da se Vam predstavim. Zdrav sem, hvala Bogu, čil in krepak. Ne pijem ničesar razen vode in čaja in kave, ker sem v mladeniških letih na to stran že storil svojo dolžnost. Nisem kvartopirec. Ne zato, ker bi morda smatral, da je kvartopirstvo nemoralno in samo za tiste, ki jim ni do tega, da bi možgani preveč delovali in ustvarjali različne misli in z mislimi probleme, ampak samo zato, ker je zame kvartopirstvo preveč enolično. To je zabava za starce, jaz pa nisem starec, kakor vidite že iz zgoraj omenjenega ...

Ne bom se Vam izneveril z žensko, ki bi bila morda lepša od Vas, še manj pa Vas ponižal z žensko, ki bi bila grša od Vas, zakaj tudi sedaj, ko sem še fant, izbiram dame in dekleta, če me poizkušajo pri kakršnikoli priliki k temu prisiliti. Sít sem žensk! Sedaj mi je potreben mir, mir, ki ga ustvarja dobra, pametna in plemenita žena. Do petintridesetega leta sem letal kakor metulj. Če je razvila katerakoli ženska svoj prapor, jaz sem se takoj javil kot prostopoljec. In priznam Vam, da v mojem, bojevo polnem življenju ni bilo malo praporščic. To Vam bo v ponos, če boste moja žena.

... Če sem lep? Če sem inteligenten? Pameten in kulturn? ... V prvo vprašanje sumim, ali verujejo drugi, a jaz verujem v drugi dve vprašanji, čeprav sumijo drugi.

Vse drugo, kar bi še radi vedeli, Vam povem ustno. Zato ne zapirajte mojega pisma.

S spoštovanjem

F. D.

višji državni uradnik.

Ko je napisal pismo, ga je še enkrat prečital. Popravil je nekatere črke, da so se lepše čitale, in nato pismo zapečatil v kuverto.

«Sam ga zanesem v upravnništvo», je rekel. «Pošti ni vedno zaupati. Tako pa vsaj dobro vem, da ga bo prejela.»

*

V upravništvu je sprejela pismo mlada gospodična. Uradno, kakor to velevala služba. Niti z očesom ni trenila, ampak pismo položila v predal, kjer je ležalo že mnogo pisem. V očeh, tam nekje skrito, pa je vendar švignilo nekaj kakor posmeh, kakor sožalje:

«Kaj nas je res tako malo na svetu?»

Kontrolor Ferdo Damdič je že stopil k vratom, pa se je naenkrat obrnil in vprašal nekako obotavljivo:

«Ali je že mnogo pisem?»

Gospodična se je prijazno nasmehnila in rekla:

«Mnogo ...»

Z roko je šla preko predala.

«Polno košaro pa jih je že neka stara gospa včeraj odnesla.»

«Stara gospa?» je zateglo vprašal kontrolor Ferdo Damdič.

«Da. Kakšnih 50, 55 let.»

Ferdo Damdič je izginil na ulico. V glavi pa mu je kakor okamenelo ležalo: Stara gospa ... Kakšnih 50, 55 let ... Da bi ona iskala ženina?

Ni mu hotelo v glavo.

«Išče gospoda, starega okrog 50 let, ona pa ima 50, 55 let? ... Ni mogoče! ... Morda, hm, da, morda pa posreduje za kakšno svojo sorodnico, znanko ali kaj podobnega...»

In ta rešilna misel je vedno gosteje zagrinjala besede: «kakšnih 50, 55 let» in začel je verjeti, da je to samo pomočnica neznane neveste s 500.000 gotovine in z okrog 3.000.000 druge imovine.

Ko je vse to preštudiral in je nekako bil prepričan, da je tako, se mu je zopet oglasila v srcu druga skrb.

«Na katero pismo bo odgovorila, če jih ima cele koše? ... Ali bo na njegovo? Pisal je tako odkrito in jasno, da bi morala...»

In glejte, tretji dan, potem ko je oddal v upravnistvu lista pismo, je dobil odgovor. Napisan je bil na lepem, po vijolicah dehtečem papirju:

«Sem stara prijateljica gospodične, katere se oglaš tiče. Dobili smo 625 ponudb. Ali našli smo v vseh poleg vaše samo še kakšnih pet, šest, ki so resne. S tistimi petimi, šestimi sem govorila včeraj, danes pa pričakujem Vas ob 15. uri v svoji hiši.»

Na mojo prijateljico je naredilo Vaše pismo poseben vtisk. Predstavlja si Vas kot gentlemana lepe kulture, ki ima vse pogoje, da bo idealen mož prav zato, ker mu niso več dani pogoji, da bi grešil. Pričakuje Vas ob 15. uri, Aleksandrova cesta št. ...

S spoštovanjem S. V.»

Davčni kontrolor Damdič je čital, premišljal in zopet čital.

«Torej...», je rekel in zopet čital. «Torej, prijateljica... kakor sem mislil. 625 ponudb; ogromno število. Če izračunaš poštino, je to povprečno vzeto 800 dinarjev. Za eno samo žensko, ki je še ne poznamo... In tistih pet, šest, s katerimi je včeraj govorila? Se niso obnesli?... Ali se obnesem jaz? Pogoje da imam primerne... Hm...»

Popraskal se je po redkih laseh:

«Da ne morem več grešiti?...»

Pogledal se je v ogledalo.

«Saj imam komaj štiri in petdeset let. Kažem jih pa sedem in štirideset.»

Odprl je predal pred ogledalom in se začel briti.

*

Točno ob 15. uri je stopil v salon gospe S. V. Ko je bilo predstavljanje pri kraju, se je začel razgovor, podoben križnemu ognju na bojišču. Duhoviti dvoboj je vršal med obema orloma, katerima je življenje pač že izpulilo precej krempljev.

«Kakor veste, zastopam v tej zadevi svojo mlado prijateljico...»

«Jaz zopet gospoda Jožeta, svojega starega prijatelja iz mladosti...»

«Izborna. Bova vsaj lahko iskreno in svobodno govorila. Pismo vašega prijatelja je napravilo na gospodično izreden vtisk. Predstavlja si ga v svoji domišljiji kot gentlemana z lepim, vendar nekoliko že ovenelim obrazom, kar je posledica prevelikega uživanja življenja...»

«Žal, veseli me, slika je lepa, ali ne ustreza originalu! Moj prijatelj je vse nekaj drugega, samo ne gentleman po zunanosti. Poznam ga. Odkar je rojen, ni nikoli imel dveh parov čevljev.»

«Pa gotovo je lep kakor slika, ki je obledela vsled sobnega zraka, ki diši po suhih kutinah in

rožmarinu», je nadaljevala z izpraševanjem gospe S. V.

«Uhe... tudi to je veliko vprašanje. Okus žensk, ki so nekoč norele za njim, mu ni po godu. Sam je večkrat govoril, kadar se je gledal v ogledalu:

— Če bi bil ženska, sem prepričan, da bi vsaj ene bedarije ne naredil. Namreč, v človeka, kakršen sem jaz, bi se nikdar ne zaljubil.

«Hudirja, da ni morda prevelik? Moja prijateljica ne mara moža, ob katerem bi bila kakor deklica, ki jo oče spremlja v šolo.»

«Tudi tako majhen ni. V Ljubljani spada med večje ljudi. Ali v Hercegovini bi ga šteli med srednje.»

«Gotovo se brije in ne nosi brk», je vprašala gospe S. V. «Zakaj moja prijateljica si niti ne more misliti za moža človeka, ki bi bil kosmat kakor opica!»

«Bogme, okusi naših dveh se ne skladajo. Moj prijatelj pravi, da bi ne bril brk, pa če bi vedel, da bi se zaradi tega onesvestile vse ženske...»

«Pobožen je gotovo? Če ne gre v kavarno, gre gotovo v cerkev?»

«V cerkev noče hoditi, ker se ne mara tam srečavati z ljudmi, ki nimajo vere.»

«Kakšne jedi pa ljubi? Ali ljubi na primer nadevano papriko, ki se je sedaj zadnja leta v Ljubljani tako mnogo pojé? In belo kavo gotovo ljubi?»

«Vem, da niti mleka ne mara. Po njegovem mišljenju je mleko neprimerna hrana vsem tistim, ki so starejši nad deset let. In bi bilo treba to hrano z zakonom prepovedati.»

«Ta vaš prijatelj je nekakšen čuden človek.»

«Isto bi lahko rekel o vaši prijateljici, gospe.»

«Ah, kaj še! Ona ima čisto zdrav okus!»

«Če je tako, potem so vsi nadaljnji razgovori odveč. Zakaj ženski, ki ima zdrav okus, ne more ugajati moj prijatelj.»

«Eh, ne, on ji bo prav zaradi teh čudnih lastnosti na vso moč ugajal, ker ona ljubi originale. Mislim, da bi ju kazalo že jutri drug drugemu predstaviti. Naj potem sama nadaljujeta svoj pogovor. Torej pridite jutri ob 15. uri s svojim prijateljem.»

Ko sta se razstala, je bil skrit na njenih in na njegovih ustnicah smehljaj.

*

Drugi dan je davčni kontrolor Ferdo Damdič prišel točno ob napovedani uri h gospe S. V.

Ko je odprl vrata, mu je pogled zbežal bliskovito po sobi in ni našel nikjer mesta, da bi se ustavil.

Pa tudi gospe S. V. se je vsa začudila. Kako to, ji je zbežalo po možganih, da ni pripeljal prijatelja, kakor je rekel. Kaj naj to pomeni?

Ferdo Damdič je ostal na pragu sobe in vprašal ves zbezan:

«Oprostite, gospe! — Kje je vaša prijateljica?»

«A kje je vaš prijatelj?»

«Tako vam bom pojasnil.»

«Tudi jaz vam bom pojasnila.»

«Moj prijatelj se je nekoliko zamudil. Vsak čas pride.»

«Malo čudno je to, ali tudi moji prijateljici se je isto zgodilo. Torej morava malo počakati, da prideta... Moja prijateljica je dolgo premišljevala in sklenila, da je dolg in bradat možki pač sposoben za patroljo, a ne za moža.»

Ferdo Damdič je pogoltnil ta negalantni pljunek in premeril gospo S. V. od glave do nog.

«Moj prijatelj je dolgo premišljeval. Odločil se je, da se ne more oženiti z žensko, ki predstavlja kubični meter mesa in ki bi bila bolj primerna za strašilo na njivi kakor za gospodinjo možu v kuhinji.»

Tako je bil razburjen, da je bil že ves iz sebe. Ali gospa S. V. se je še brzdala.

«Ali ima vaš prijatelj dosti dolgov?»

«Ne. Novih menic ni podpisal, a stare so mu med vojno izginile.»

«Nisem nestrpna, vendar ... zakaj ga že ni?»

«Nisem nestrpen, ali vsekakor pride kmalu, kaj? In če bi mojega prijatelja slučajno ne bilo, jo bom vendar jaz videl.»

«Ali ne boste prestrogi v svoji oceni», je vprašal z ljubeznivim glasom kubični meter mesa, pokrit s črnimi čipkami.

S. Holotov:

NADJA

«Le naprej, gospod», je dejal kmet in se ponižno priklonil. «Pri siromašnih ljudeh ste, toda dali vam bomo, kar imamo!»

Spremlil je mladega tujca v svoj dom, ki je bil le malo boljša koliba. Za mizo v izbi je sedela žena z otroki, ostarela, sključena ženica, trije dečki med osmim in dvanajstim letom in Nadja, hči, vitko bitje, kakor sveža rosa na cvetju.

Da je lepa, je Mitja Karin takoj opazil. Ženska lepota ga je zmeraj navduševala, saj je bil umetnik. Toda v bližini res lepih deklet je vselej zašel v nekakšno zadrego, ker je sodil o samem sebi, da ni preveč prikupen. Grška antika je bila njegov vzor, in njegov nos je bil tako malo podoben grškemu! Mislil je, da se mu morajo vse ženske smejati. Tudi Nadja se mu smehlja in njene trepalnice obkrožajo žametne, poželjive oči kakor zlat pajčolan.

«Sedi k nam, očka», mu pravi kmet. Ta očka se iz njegovih ust tako čudno sliši. Saj je Mitja v primeri z njim skoraj otrok. Kmetica vzame iz skrinje pisan prt in ga razprostre čez mizo, potem pa prinese gostu kruha in žganja. «Voz bi rad dobil, da bi me popeljal v mesto», pravi Mitja in pogleda Nadjo postrani. Dekle vstane in se zaziblje v bokih. Odkaklja proti oknu.

«O, očka», pravi kmet, «danes pa z vozom ne bo nič. Tu okoli nima nihče trojke, do najbližje vasi pa sta dve vrsti. Pri nas imamo samo koze in kobilu, ki je včeraj povrgla. Toda na vse zgodaj pojdem tja in ti priskrbim trojko.»

Nadja mu natoči zvrhan kozarec. Njeni trije bratci kar ne morejo odtrgati pogledov od njega. Bjali, ču-vaj, mu zaupljivo položi kosmato glavo na kolena in kokoši pobirajo po ilovnatih tleh drobtine, ki jim jih troši.

Po leseni steni vise pisane ikone, s papirnatimi cveticami okrašene. Ta preprosta, siromašna, a vendar prijetno domača izbica ga čudno očaruje. Seže v žep in položi srebrn rubelj na mizo: «Prav, pa ostanem pri vas. Pripravite mi ležišče!»

Kmet se globoko prikloni:

«Očka, veliko čast mi izkazuješ. Toda denarja ne bi bilo treba.»

Toda Mitja potisne srebrnik predenj in ga tako pogleda, da se gospodar ne upa več upirati. Utrudil se je pri pohajkovanju po stepi. Zašel je na svojem sanjarskem potovanju brez cilja, brez načrta. Tako ga je zmedla ta brezmejna, leskečoča se ravnina, travniki, ki so gosti kakor kožuhočina in vsi v cvetju.

«Slovesno vam obetam.»

«Eh, bodi! ... Priznavam ... Jaz sem, veste, tista gospodična, ki išče ženina. Pravljica o moji prijateljici je izmišljena.»

«Eh, da vam priznam tudi jaz ... Tisti moj prijatelj, to sem jaz sam, vse drugo je bajka ...»

Oba sta vstala in se zagledala drug v drugega vsa presenečena in prestrašena.

Ana majhna in debela, a on suh in visok. In oba sta zakričala, napol v grozi, napol v jezi, in drug drugemu obrnila hrbet ...

*

Ko se je davčni kontrolor Ferdo Damdič, trudno prestavlja je korake, usedel doma za mizo, je stisnil pest in jo položil na mizo.

«Hudič ...»

Samo to je stisnil skozi stisnjene zobe in nemo obsedel.

Kakor pijan je hodil dalje in dalje od mesta, kjer so ga čakali prijatelji. Zdaj bo moral spati v tej siromašni koči. Tu je vse tako človeško preprosto, docela drugače kakor v imenitnih palačah, kjer prebiva gospoda. Saj si je zmeraj želel kaj takega. Vse dehti še po zemlji in prirodi in Nadjine z zlatom okrašene oči se tako skrivnostno bleste. Dekle ima v sebi nekaj novega, nekaj takega, česar še ni videl v salonih in varietejih. Vesel je, da je zašel sem.

Iz žepa vzame skicirko in začne Nadjo slikati, potem sliko še pobarva. Vsi zadržujejo dih in ga gledajo, ona pa se srečno smehlja. Potem iztrga list in ji ga da. Ona mu hoče poljubiti roko in se mu z rdečimi ustnami zahvali. Potem jo nariše še enkrat zase, za spomin na ta tihi večer.

Zunaj je že noč. Drug za drugim odhajajo spat. Fantki najprej, potem gospodinja, sirota izmozgana, gospodar pa odvede gosta k široki lončeni peči, kamor je žena nanosila svoje najboljše blazine in odeje. Še celo platneno rjuho z rdečim robom mu je dala, saj je gost. «Tako, očka», pravi gospodar in se globoko prikloni, da mu padejo dolgi lasje na obraz. «Prijetno noč ti želim, lepo počivaj v moji siromašni hiši, zjutraj pa bom na vse zgodaj poskrbel za trojko.» Potem postavi železen svečnik z lojevko na mizo in odide v hram k ženi in otrokom.

«Tam spi tudi Nadja», si misli slikar. Sam ni vedel, kdaj je izginila. Niti lahko noč mu ni želela. Tako malo govori; le smehlja se. To je dosti lepše. Naša dekleta preveč govore in se smejejo. To jim jemlje vso ljubkost in privlačnost.

«Ali jo bom jutri kaj videl?» se vprašuje Mitja. Hodi nekaj časa gor in dol po izbi in premišlja. Časih pogleda skozi okno, ven v stepo, ki se sveti v mesečini. Potem se sleče, utrne svečo in zleze z deškimi nasmehom na to ležišče, najbolj čudno, kar jih je kdaj imel. Nenadoma pa mu začne srce utripati. Tu vendar že nekdo spi. Skloni se naprej v polmrak. Rdeče vezena kmetiška srajca, dve dolgi kiti, s trakovi prepleteni — nebeški oče, komaj zaduši krik presenečenja — Nadja.

Polodprte ustne se smehljaajo. Čudovito je gledati mlado, sanjajoče deklo v vsej mehkoabi in svežosti. Kako je mogoče, da je prišla sem? Ali ni vedela, da je gospodar namenil to ležišče njemu? Ali pa se je vanj zaljubila in je iz same neumne prešernosti prišla na to misel? «Vraga, to je prava, pravcata pustolovščina, tu v stepi», si misli Mitja in v njegovo hladno premišljenost se primeša žgoča želja po uživanju. Tako ljub-

ka je, mala; poljubljaj bi jo, to mlado, drhteče telesce bi pohlepno stisnil v objem...

Potem se zave. Ne, Nadja je še skoraj otrok, neumen otrok prirode, nedotaknjena cvetica s stepe. Kdor hoče biti človek, poštenjak, je ne utrja. Sam ne ve, kako da se je spomnil svoje sestre v Moskvi, ki ima prav take kite in je prav tako prešerna — ne, noče biti tat, noče dekleta okraati, noče okraati gospodarja, ki ga je gostoljubno vzel pod streho. Premaga kri. Čuti, kako se hitreje giblje po žilah, ko gleda sanjajočo Nadjo. Potem zleze tiho s peči, prav tako tiho, kakor je bil prišel, in se zarije v plašč. Leže na klop za mizo. Trdo je to ležišče in nič kaj prijetno. Živci mu še zmeraj trzajo, ko v mislih vnovič preživlja ves današnji večer.

Toda naposled zmagata utrujenost in mladost. Zaspi.

Laszlo Gómóri:

Odtiski prstov

Krauss je prodajal obleke v Kraljevi ulici. Nekega dne ga je obiskal prijatelj Vermes, ki je bil nekaj časa v daktiloskopskem oddelku na policiji.

«Servus, Krauss», je pozdravil trgovca. «Tvoje pismo sem dobil. Kaj želiš?»

«Dragi prijatelj, zašel sem v neko sumljivo maslo. Pred dvema tednoma me je obiskal eleganten, zastaven gospod. Rekel mi je, da bi rad kupil kje na deželi trgovino oblek. Prosil me je, da bi jaz pogledal, kje bi bilo kaj primerne. Obljubil mi je dobro nagrado, če izsledim dober lokal, ki bi ne bil predrag. Takoj mi je dal predjem sedemdeset pengov za stroške. Preiskal sem deset mest in mu povedal najmanj dvajset dobrih naslovov, toda možak se ne gane. Zelo sumljiv se mi zdi. Bog ve, kakšne namene ima? Morda je že večkrat kaznovan pustolovec? Tako mi je prišlo na misel, da bi bilo dobro, če bi vzel ti odtiske njegovih prstov in pogledal na policiji, ali jih morda ne poznajo.»

«Iz srca rad.»

«Iz tegale kozarca je včeraj pil. Potem se ga ni nihče več dotaknil.»

Vermes je zavil kozarec v robec in šel.

*

Javanska pravljica

Potem ko je Bog ustvaril zvezde, gore in živali, je izoblikoval iz vlažne, voljne prsti moža. Dihnil je vanj in mož je odprl oči. Opohtel se je kakor bi bil dolgo, težko spal, vstal in stopil k morski obali, da bi si ogledal zemljo, ki mu je bila še tako tuja.

Medtem pa je Bog iskal še nežnejšo prst, da bi možu ustvaril družico. Ker je ni mogel nikjer najti, je vzel vitkost srne, prožnost bičevja, sladkost grozda in strupenost kače. Iz tega je ustvaril ženo.

«Kje boš prebivala?» jo je vprašal Bog, ko je oživila. «Tu ob morju?»

Žena je odkimala: «Ob morju je preveč viharjev.»

«Torej v gozdu. Tam je vse tiho...»

«Ne, bojim se divjih zveri, ki se plazijo po gozdu.»

«Pojdi v puščavo. Tam boš sama in nobena zver te ne bo plašila.»

Spet je žena odkimala: «V puščavi je prevroče.»

Dobrohotno in potrpečljivo je pokazal Bog na vrhove zasneženih gora, ki so se svetlikale v daljavi: «Ali bi rajši prebivala v mrzlih gorskih višavah?» jo je

Ko se drugo jutro zbudi, je solnce že visoko na nebu in pod oknom teptajo nestrpni konji ilovnata tla. Rjavi so konji in trojka je rjava. Še dobro ni zdramljen. Opoteče se s klopi, hitro si popravi obleko in popije kozarček žganja. Kakor v sanjah se spominja male nočne zgodbe. Ko stopi skozi vrata, zagleda Nadjo ob okencu. Tudi zdaj se smehlja, toda zdi se mu, da je ta nasmešek drugačen kakor včeraj. Z uporno kretnjo vrže čez rame kiti, ki sta se ovijali poganjajočih prsi.

Tedaj pristopi gospodar in se v pozdrav prikloni. Slikarju pomaga na voz. «Hvala vam za prenočišče», pravi mladi umetnik in mu veselo pomoli roko.

«O, očka,» odvrne kmet z rahlim očitajočim prizvokom, «zmeraj si štejem v čast, če lahko prenočim plemenitega gospoda, toda ti nisi maral Nadje, moje hčere — tega doslej še ni nihče storil!»

Popoldne je Krauss Vermesa poklical po telefonu: «Dragi prijatelj, odtiske sem posnel, toda nekam sem jih založil. Ne morem jih več najti.»

«Nič ne de. Saj ti lahko postrežem z drugimi. Snoči smo bili slučajno v troje...»

«Kdo?»

«Moja žena, on in jaz. Ko smo se ločili, sem imel na rokav bele rokavice.»

«Kje so?»

«V prednji sobi v omari med umazanim perilom.»

«Imenitno. Takoj pridem z vsemi aparati k tebi. Do svidenja!»

*

Drugo jutro je pridrvel Vermes v trgovino.

«Vse v redu! Včeraj sem še dobil tudi tiste odtiske s kozarca, ki so se izgubili. Obojne sem primerjal in dognal, da se do pičice ujemajo. Tvojih rokavic pa ni bilo v omari za umazano perilo.»

«Kje pa si potem dobil odtiske njegovih prstov?»

«Krauss, bodi močan! Tvoja žena je vmes.»

Ko se je Kraus malce opomogel, je besno zaklical:

«Podlež! Ta podlež! Ubijem ga!»

Vermes ga je potolažil:

«Ni treba več. Tvoja žena se ga je itak že naveličala in najbrže bo že v nekaj dneh letel.»

«Kako veš to?»

«Na njenih nogavicah sem dobil tudi še neke druge odtiske moških prstov.»

(B. R.)

vprašal. In spet se je žena uprla. «Ne! Na gorskih vrhovih bi me preveč zeblo!»

Bog je začudeno pogledal bitje, ki ga je bil ustvaril, potem pa se je nenadoma ozrl, nasmehnil in pokazal moža, ki se je vračal z obale. Dejal je: «Žena! Ali hočeš prebivati v mozem srcu?»

Žena je vzdrhtela, padla pred Bogom na kolena:

«Gospod! Moževo srce je viharno kakor morje, skrivnostno kakor pragozd, pekoče kakor pesek v puščavi in mrzlo kakor sneg na gori! O, gospod, nikoli ne bi mogla prebivati v mozem srcu!» Od strahu je jokala in vila roke.

Bog pa je izpregovoril in njegov glas je bil tako resen, da je sklonila glavo do tal in skrila obraz v dlane:

«Prebivaj v mozem srcu, žena! In — morda ne bo morskih viharjev, divjih zveri, žgoče vročine in ledenega mraza v njem, dokler mu boš ti gospodarila!»

In ko se je žena naposled upala dvigniti glavo, Boga ni bilo več pred njo. Mož je stal pri njej in v očeh mu je gorel ogenj. Sklonil se je nad njo in si jo pritisknil na srce.

Spomladi nasproti.

Ljubezenske pijače in čarovnije

Kraljestvo ljubezni ni znano samo po tragedijah, ampak tudi po svojem praznoverju. V vseh zgodovinskih dobah so imele v ljubezni važno vlogo razne čarovnije in ljubezenski napitki. Njih izdelovanje je prav tako staro kakor kultura in ljubosumnost.

Že stari narodi so bili prepričani, da morajo obstojati čudodelna sredstva, ki zbujaajo ljubezen. Čudodelne pijače zapeljive Kirke, čarovniška spretnost Medeje, ljubezenski napoji lepe Helene so najzgovornejše priče, da so Grki že v tistih časih poznali ljubezensko magijo.

Korenine alraune so že tisočletja znane po svojih čarobnih močeh. Alrauna ali mandragora ima črno korenino, ki je podobna korenju. Spodaj je razdeljena na dva dela in obrasla z drobnimi koreninicami. Na prvi pogled so njene oblike slične človeškemu telesu. Že Pitagora jo je imenoval »podobno človeku«, Kolumela pa »človeka — rastlino«. Trdil je, da povzroči njen sok tudi smrt, če ga preveč zaužijemo. Zato tudi ni čudno, da so postale oblike in učinki te rastline vzrok praznoverja. O alrauni so krožile najrazličnejše fantastične pravljice. Ljudje so verjeli, da sliši človek, ki jo izpuli, strašne, pretresljive krike, ki oledene kri v žilah. Zato so si tudi tisti, ki so alraune pulili, mašili ušesa z voskom, da ne bi ničesar čuli.

V neki Lucianovi razpravi je popisano čaranje z alrauno takole:

«Tu živi neka pametna Sirijka, izvrstna čarovnica, ki mi je nekega dne vrnila ljubezen Panie...

... Moral sem ji prinesiti čutaro vina in kos njene obleke ali obuvala. Čevelj je obesila na klin in ga pokadila z žveplom. Potem je natresla soli v žerjavico in in pri tem izgovarjala njeno ime. Nato je vzela neko korenino, ki jo je neprestano obračala in govorila čudodelne besede. Tako je napravila, in ko sem prišel domov, mi je Pania takoj padla okoli vratu.»

Kar so bile v Grčiji tesalske čarovnice, so bili v republikanskem Rimu sicilski pastirji. Šele takrat, ko si je Rim osvojil Grčijo, so Rimci spoznali, kaj so prave čarovnije. Uresničil se je stari pregovor, da pobere zmagovalce vse premagančeve slabe lastnosti. V času rimskega cesarstva je bilo trgovanje z ljubezenskimi pijačami in »nasledstvenim praškom« tako razširjeno in javno, da je moral senat razglasiti zakon, po katerem so kaznovali prodajanje ljubezenskih pijač in podobnih čarovniških sredstev prav tako kakor prodajanje strupov. Toda po sprejetju zakona je začela ta kupčija še bolj cveteti.

Zaradi neumnega rimskega praznoverja, ki je prešlo tudi na druge narode, se je umetnost izdelovanja ljubezenskih pijač tako zelo razpasla, da obide človeka groza, ko zasleduje stara poročila.

Prvi je pisal v kasnem srednjem veku o čarobnem zelišču — alrauni — Petrus de Crescentis, ki je leta 1280. iznova odkril njeno zdravilno moč. V poznejših sporočilih so ji jeli drugi pripisovati moč, da zbuja ljubezen. Zlasti takrat učinkuje, če jo izkopljemo v mesečni noči pod vislicami.

V dobi čarovnic in magije so krvniki prodajali to zelišče za drag denar praznovernim množicam. Leta 1575. je neki krvnik prodal tak koren za 64 tolarjev, kar je bilo v tistih časih že veliko premoženje. Nekateri zgodovinarji so trdili, da je izvršila Ivana Orleanska vsa svoja junaštva s pomočjo alraune.

V Franciji so bile za vlade Ludovika XIV. razmere podobne rimskim v času tesalskih čarovnic. Najbolj pa so se še zmeraj spoznali na čarovnije v Italiji in šele

Čarovnica s cvetjem.

od ondod jih je Katarina Medičejska s svojimi tovarišicami prenesla v Francijo.

V sedemnajstem stoletju je bila manija čudodelnih pijač v Franciji tako razširjena, da so morali ustanoviti posebna sodišča za boj proti njim. Pri tej priložnosti so našli pri neki markizi tudi navodilo za čaranje, ki se je glasilo:

«Šibica, sežigam te, kakor sežigam srce, telo, kri in razum, da se ne bo mogel pomiriti mozeg v njegovih (njenih) kosteh, da ne bo imel (imela) nikjer obstanka, da ne bo mogel (mogla) ne govoriti, ne jezdit, ne piti, ne jesti, dokler ne izvrši tega, kar od njega (nje) zahtevam...»

Korenine alraune (mandragore), iz katerih so izdelovali ljubezenske pijače.

Leta 1679. so prijeli znano čarovnico Voisinovo, eno največjih in najkrvoločnejših zločink vseh časov. Kakor so zapisali v tistih časih, je bilo v Parizu nad 400 pre-

Zloglasna čarovnica La Voisin iz XVII. stoletja.

Kako postaneš cesar

Nekoč je živel v srcu Kitajske čudovito lepa princeska Fu-fi-jang. Koža njenega zalega telesca je bila bolj bela od slonovine. Vonj njenih las je bil slajši od češnjevega cvetja. Če je zjutraj skakljala po očetovem vrtu v rosnih travah, ni pustila njena nožica sledu na tleh.

Toda vse v deželi je bilo žalostno. Princeska se ni še nikoli posmejala.

Vsa dežela, ves narod si je želel samo nečesa: da bi pripravil princesko do smeha! In jeli so prirejati slavnosti in najboljše glumače in bedaste Avguste vsega sveta so poklicali na dvor.

Zaman! Tedaj je cesar v obupu sklical veliki svet in učeni možje so sklenili, da bodo dali tistemu princesko za ženo, ki jo bo pripravil do smeha. In komaj so se poslanci razkropili po svetu, že so jeli prihajati tisoči, da bi si osvojili ta dragoceni zaklad.

Nesrečna cesarjeva hči pa je stiskala ustnici in molčala.

Tedaj je prišel nekega dne kot poslednji mlad, neznan pesnik.

Že dolgo je skrivaj ljubil lepo princesko in ta prilžnost se mu je zdela najprimernejša, da ji odkrije svoje srce.

Ponižno se ji je vrgel pred noge, in ko se je zardelega obraza dvignil, da bi jo ogovoril, je ves dvor prisluhnil:

«O, devica!» je zajecjal.

rokinj in čarovnic, ki so se ukvarjale z izdelovanjem strupenih in ljubezenskih pijač. Nekateri ljudje so plačevali za posrečena zastrupljenja do petdeset tisoč frankov. Zato ni prav nič čudno, da je čarovnica Voisinova zaslužila vsako leto ogromno premoženje. Pri tej prilžnosti so tudi dognali, da je uporabljala za izdelovanje ljubezenskih napitkov kri novorojenčkov, ki jo je mešala z znojem in slino osebe, ki je pijačo naročila. Vsakokrat je žrtvovala novega novorojenčka. Zato je bilo povpraševanje po njih tako veliko, da so nekatere čarovnice morale lastne otroke. Čarovnica Voisinova je kradla otroke po ulicah. Leta 1676. je zaradi teh čarovnic nastala v Parizu prava revolucija. Razjarjena množica je pomorila nekaj žensk, ki so bile na sumu, da so se ukvarjale s čarovništvom in kradle otroke.

Voisinova je z velikimi svečanostmi sežigala pomorjene otroke v peči, ki je stala sredi njene posvetovalnice. Samo ta strašna zločina je pomorila nad 500 otrok, ki jih je kupila ali pokradla takoj po rojstvu, in delala iz njih krvi čarobne pijače.

Tudi njena hči je kasneje pripovedovala, da je morala pred porodom pobegniti, da ji ni mati otroka umorila. Šele čez dolgo je to hijeno v človeški podobi dohitela zaslužena kazen. Živo so jo sežgali na grmadi.

To je bila tragedija ljubezenskih pijač. Sicer pa ne smemo metati kamenja na praznoverje starih časov, saj je žal še dandanes zelo razširjeno tudi pri nas. Kolikokrat beremo v listih o raznih čarovnicah in cigankah, ki prodajajo ljubavne pijače, o prerokinjah, ki ugibajo usodo iz kvart in kavnega ocedka.

In nekaj si moramo dobro zapomniti: najmočnejša čarovnija je prava, globoka ljubezen, ki zna tudi v dandanašnjih resnih časih delati čudeže, brez vsakih drugih sredstev.

Tedaj pa se je princeska zasmejala... zasmejala... zasmejala...

In mladi pesnik je postal kitajski cesar!

Mohamed v zadregi

Slavnega francoskega zgodovinarja Maxima du Campa je neki dan povabil njegov prijatelj Tessie du Motay na spiritistično sejo, ki jo je priredil ta slaven kemik s pomočjo nekega dobrega medija.

Camp se je seje res udeležil. Ko je bila sklenjena magična veriga okoli mizice, je želel Camp govoriti s prerokom Mohamedom. Potrkalo je dvakrat na mizico, kar je bilo dogovorjeni znak, da je prerok navzočen. Na prvo vprašanje, zakaj morajo romarji, ki romajo v Mekko, pokopati odrezke svojih nohtov in las v dolini Mena, mu je medij še dokaj dobro odgovoril.

Zdaj je rekel Camp, da želi preroka vprašati nekaj takega, kar se tiče najvišjih misterij, samo če se mu prerok zaveže, da bo na vprašanje odgovoril.

Mohamed je pritrdil s tem, da se je čulo dvakratno trkanje. Nato je izpregovoril Camp počasi in razločno ter tako glasno, da je bila vsaka pomota izključena: «Eteim u eteim yubku kem?»

Mohamed je bil popolnoma izbehan in se je izkušal na različne načine izviti.

Toda Camp ni odnehal. Vedno je ponavljal iste besede, dokler ni duh naposled umolknil.

Camp se je zasmejal, kajti vprašal je preroka v materinskem arabskem jeziku, koliko je dvakrat dve. Odgovora «Arba» (štiri) ni bilo, zato odsej Campa ni bilo na nobeno spiritistično sejo več.

Dragoceno zobovje

V malem mestu L. v Novi Mehiki je živel bogat samec N. Wilson, ki je imel edinega sorodnika, nečaka Armstronga. Ta Armstrong je bil sam bogataš in je imel prostrana polja ter velike farme živine. Stari Wilson je bil znan stiskač, njegov nečak pa je bil naravnost skopuh.

Leta 1901. je stric Wilson umrl in vso dediščino je dobil njegov skopi nečak. Že pri pogrebu je moral mladenič pokazati svojo umazano skopost, kajti krsta in vse drugo je bilo iz najbolj preprostega blaga.

Ko je prevzel svoje novo posestvo, je vse pregledal in zapisal.

Hipoma je pa skomignil z ramama in razburjen zakričal:

«Stari je imel vendar lepo zobovje iz zlata. Tega pa ni nikjer.»

Brskal je in brskal in je bil naposled prepričan, da je stric zobovje odnesel s seboj v grob.

Te izgube pa skopuh ni hotel utrpeti. Urno je zapregel konja in dirjal v mesto, kjer je zahteval, da se mora starec odkopati, da mu vzame zobe, ki so del njegove dediščine, kakor je rekel. Odkopali so strica, toda zob ni imel.

Skopuh je besen dirjal domov. Ko je prišel domov, je pričel preiščevati, kdo je mogel zobovje ukrasti.

In spomnil se je, da je imel pri starcu največ opravka mizar, ko je delal krsto zanj. Takoj si je vtepel misel, da ni nihče drug kakor mizar odnesel zobe. Zato se je vrnil v mesto in tožil mojstra Bradforda zaradi tatvine.

Mizar je bil pošten in oženjen mož pa tudi zelo ugleđen. Silno se je začudil, ko je dobil od sodišča poziv, da se mora zagovarjati zaradi tatvine.

Pri razpravi je tajil vsako tatvino, čeprav mu je sodnik zapretil, da bo izvršil pri njem hišno preiskavo in ga bo dal zapreti.

Naposled je le bila preiskava. Pri mojstru niso našli ničesar, in sodnik ga je moral oprostiti.

Armstrong je bil zelo razočaran. Posebno ga je jezilo, ker je moral plačati tudi vse sodne stroške.

Bradford je bil sicer oproščen, toda ta sramota ga je zelo bolela in pričel se je ogibati ljudi, ker si je še vedno domišljjal, da ga imajo ljudje za tatu.

Preteklo je 14 dni. Neki večer se je vrnil iz tujine potujoč krošnjar domov v mesto. Ko je čul, česa so obdolžili mojstra Bradforda, se je zelo razburil:

«Kaj, ta poštenjak naj nosi zdaj sramotni pečat tatu? To je nekaj nesramnega! Jaz sam sem kake tri tedne pred Wilsonovo smrtjo kupil od njega zobovje. Prodal mi ga je, češ da ga sam ne bo več dolgo rabil.»

Čeprav je bil krošnjar truden od pota, je takoj šel k mizarju in mu vse povedal. Bradford je bil vesel, saj se je zdaj pač lahko popolnoma opral pred ljudmi.

Naznanil je skopuha, češ da ga je po nedolžnem osumil tatvine. Zahteval je za vse to, kar je moral zaradi te obdolžitve pretrpeti, 5000 dolarjev odškodnine.

Nastala je iz tega dolga pravda, kajti skopuški Armstrong ni hotel odšteti nikake odškodnine. Toda tudi najvišja instanca mu je pritožbo zavrnila in moral je plačati mizarju 5000 dolarjev, razen tega pa še poravnati vse stroške.

O. v. Briesen.

Popotni pridigar

Noemi Eskul.

Na oglu Washingtonove ceste v mestu Jacksonvilleu je zbral popotni pridigar okoli sebe veliko množico. Pobožni mož je govoril ognjevito — žene so se že uskovale in dušile solze, moške so spokorno kimali... Še poslednji napor, in čreda grešnih ovčic bo rešena za nebesa.

«Ne živite kakor brezbožniki, dragi bratje,» je vzkliknil pridigar, «ne živite tako kakor tisti, ki so zapisani peklui! Nekoč sem poznal moža. Ves dan je kvartal, zjutraj je pil, pil je opoldne, pil je zvečer — ne, ne vodo, božji dar, pil je whisky, hudičevo pijačo! Ni maral poslušati svojega dušnega pastirja in ni se spokoril. In ko je umrl — pomislite, dragi bratje — so ga pokopali. In zemlja mu ni hotela dati miru. Vrgla ga je iz sebe! Tedaj so ga hoteli sežgati, toda ogenj se ga ni hotel prijeti. In potem so ga hlapci vrgli psom, toda še psi ga niso hoteli požreti.

Žalostna usoda, dragi bratje, zares žalostna usoda. Vzemite si jo k srcu in ne grešite. Ne kvartajte, dragi moji, ne pijte whiskyja in poslušajte svojega dušnega pastirja — potem vas bo zemlja obdržala v sebi in ogenj vas bo sežgal in psi vas bodo požrli!...»

Eksotične matere

Mati otroka, ki je šele pogledal v svet pod našim nebom, je prav taka kakor mati otroka pod vročim afriškim solncem, prav taka kakor mati, ki je rodila

Mati iz najjužnejših krajev Azije s svojim otrokom.

sina v večnem ledu in ga skrivala in varovala pred mrazom, vetrom in divjimi zvermi. Mati je bitje, ki žrtvuje za svoje dete vse. V njeni ljubezni je sicer tudi nekaj samoljubja, toda to samoljubje je zdravo in za življenje potrebno. Ničesar ni na svetu, kar bi bilo tako vzvišeno kakor materinstvo.

Ali niso matere kakor ptice na veji, ki varujejo svoje mlade in jih hranijo, dokler ne znajo sami letati in si iskati hrane? Mati je tudi divja zver v pragozdu, ki skrbi za svoje mladiče, ki preži zanje na plen, ki zaradi njih strada in se bori. Mati je povsod enaka, ker je

Indijanka — srečna mati.

njena ljubezen povsod enako močna. Mati je tisto božansko bitje, ki je rodilo prvega človeka na svetu, mati je vir vsega življenja.

Kakor varuje bela, moderna žena svoje otroke in skrbi zanje, tako delajo tudi druge. Le pogledjte slike mater, ki ne zaupajo nikoli otrok doviljam, ampak jih nosijo zmeraj s seboj. To so preproste matere, ki ne vedo za lične otroške vozičke in druge udobnosti, ki jih poznajo

Lepa Maorka s svojim prvorojencem.

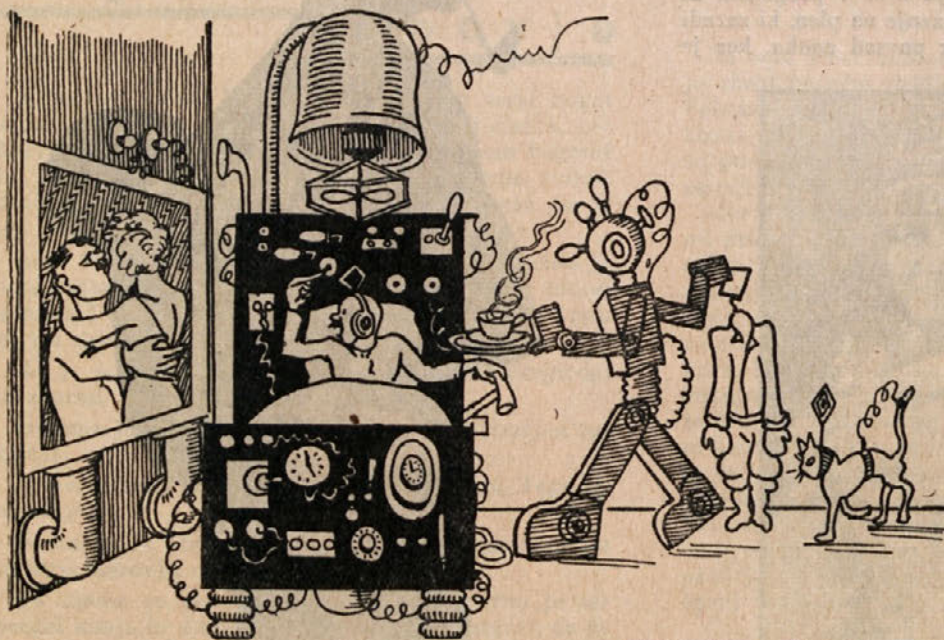

Mati vroče Afrike s svojim sinčkom.

Mati z avstralskih otokov skrbi za svojega ljubljence.

bele žene. Toda matere so, njihov materinski čut je čist in njihova srca so presrečna in ponosna, ker čutijo zraven sebe novo življenje, del njih samih, svoje dete, ki so ga v bolečinah rodile in ga bodo z ljubeznijo vzgojile.

Gospod Komar je dobil zvezo z Londonom in opazil gospo Pepco, ki jo je objemal neznan Anglež.

TEMPO 2000

Vse se je izpremenilo. Ljudje so živeli v letu 2000. drugače kakor še nekaj desetletij prej. Prirodo so si podvrgli in nobene stvari ni bilo več, ki bi se jim zdela nemogoča. Po zraku so brnela orjaška letala, rakete in električni zračni avtomobili. Vse se je zmehaniziralo. Človek si je ustvaril popolnega »robota«, bitje iz jekla, ki se je pokorilo njegovi slednji želji. Nihče ni bil več sluga. Vendar so vsi ljudje delali. Toda delali so za javno blaginjo. Osební interesi so izginili, ker si je vsak človek z malenkostnim trdom pridobil toliko, kolikor je potreboval za udobno življenje.

Zanimivo je, kako je živela v tem letu družina povprečnega človeka. Ni bila bogata, pa tudi ne siromašna. Srečna je bila, kakor vse druge, ali pa vsaj tako, kakor večina drugih.

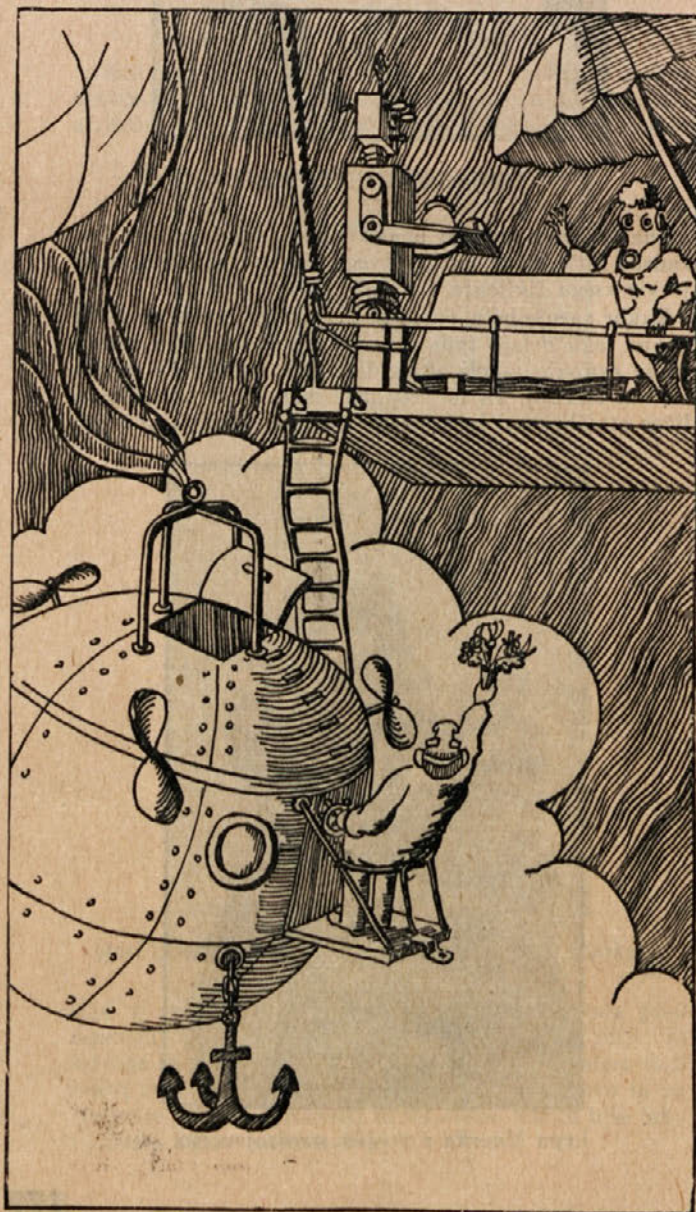
Pred nekaj minutami je zbudila gospoda Petra Komarja budilna centrala s pomočjo brezžičnega aparata za bujenje.

Ta aparat je bila blazina, ki je bila v brezžični zvezi s centralo. Vsako jutro je spustila centrala vanjo rahle električne tresljaje, ki so gnali na smeh in prepodili tako imenovano slabo voljo ljudi, ki se prebujajo. Ko se je torej gospod Peter Komar med smehom docela predramil, je pritisnil z nožnim palcem na neki gumb in v trenutku se je prikazal pred njim zajtrk. Majhen ventilator mu je že hladil kavo. Medtem ko je gospod Komar z eno roko naročal iz centrale pilule za dobro voljo, je z drugo roko vzel slušalo s televizijskega aparata in se zvezal z veletrgovino mesa Billdog & Comp. v Londonu.

«Gospod Billdog, ali je moja žena že prišla k vam?» (Gospa Pepca Komarjeva je kupovala meso, predvsem bifteke, v Londonu).

«O, dobro jutro, klanjam se, gospod Komar,» mu je odgovoril šefov prijazen glas. «Počakajte malo. Takoj vas zvežem s trgovino, da boste sami videli, ali je že prišla.»

Na stranski steni v sobi gospoda Komarja je bila velika plošča iz mlečnega stekla. Gospod Peter je opazil na njej najprej neke medle sence, potem pa je jela slika postajati čedalje jasnejša. Njegova žena je imela tako markantno postavo, da jo je gospod Komar hitro poiskal. In, vruga — kaj se vendar godi? Nekdo, ki se mu že po licu in vedenju pozna, da je Anglež, je krepko objemal gospo Pepco in jo hotel poljubiti. Gospod Komar je samo malo pritisnil na neki gumb in tisti trenutek je dobil Anglež mastno električno klopoto. Potem je go-

Prometno sredstvo iz leta 2000.

spod Peter trikrat pozvonil in gospa Pepca je takoj vedela, da jo išče mož. Aparat za brezžične pogovore je imela skrit v svojem precej obsežnem nedrju.

«Peter, kaj je? Kako ti je všeč tale kos mesa?»

«No, bo že nekako. Sicer pa veš, da imam rajši hrbet.»

«Dobro, Peter! Ali ostaneš še dvajset minut doma? Vzela bom naslednje ekspresno letalo. Čez pol ure bom že zanesljivo doma. S padalom se bom spustila sredi vrta. Še nekaj sem ti hotela povedati. Tu v Londonu na glavnem trgu sem odkrila v neki trgovini krasno zeleno svilo za padalo. Ali jo smem kupiti? Sam veš, da je moje padalo že zelo obledelo in da razen tega tudi ni več moderno.

«Pepca, prosim te, ne bodi tako lahkomišeln! Za Ljubljano je dobro tudi staro padalo. Za vsako mesto vendar ne potrebuješ drugačnega! Kje pa naj dobim toliko denarja? Saj ga ne delam!»

«Najlepša hvala, dragi! Zdaj se mi mudi po svilo, da je prej ne prodajo!»

Nenadoma pa se je v sobi zmračilo in gospod Peter je pogledal skozi okno. Opazil je okroglo balonsko gondolo svojega sina Pavelčka.

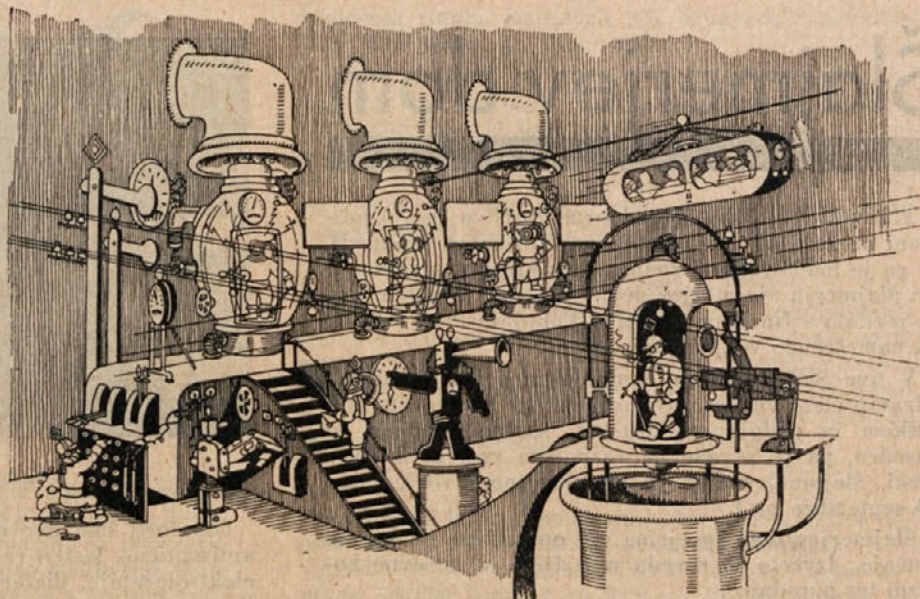
«Očka, ali smem s Slavkom odleteti na izprehod?»

«Smrkavec, ali si se že okopal v ogljikovi kislini? Kaj pa vrtaš po nosu? Rajši si ga obriši. Najprej moraš vendar učitelju brzojaviti rešitve nalog.»

«Vse sem že napravil, očka!»

«Čakaj, še nekaj! Nikar ne letaj spet po stratosferi. Sit sem že plačevanja kazni zračni policiji! In... naša gospodinja mi je rekla, da te bo z elektriko natepla, če ji boš še kdaj kradel jabolka...»

Gospod Peter je medtem zlezel s postelje in sedel najprej v aparat za umivanje, potem pa na stol za brisanje. Med umivanjem je poslušal dnevna poročila v zvočniku. Potem je stopil v aparat, ki mu je kemično osnažil in zlikal obleko. Bila je po zadnji modi, brez gumbov in tako izdelana, da je bila na zunaj zimska,

Glavna električna prometna centrala.

na znotraj pa poletna. V enem žepu je imel pripravo za štetje denarja, pod rožo v gumbnici suknjiča pa majhno radio-postajo za pogovarjanje.

Prav tedaj, ko se je gospod Peter oblačil, je začutil pod rožo na suknjiču močan, prijeten vonj. To je bil skrivni znak njegovega prijatelja Janka (po angleško Johna) iz Newyorka.

«Halo, ali si ti tam, John? Kaj je novega?»

«Peter, pridi takoj k meni. V 798. ulici sem. Pred mano gresta dve baletki. Dražestni sta. Srčkani kakor dva sladkorčka!»

«Takoj pridem! Čez dvajset minut se vrne moja žena iz Londona. Dotlej bom pa še doma!»

Čez pet sekund je bil gospod Peter že v najbližjem brzojavnem uradu za ljudi.

«Prosim, da me odbrzojavite v Newyork. Koliko je treba plačati?»

Sprevodnik je vzel Petru mero, ker je bilo treba plačati pristojbino po velikosti potnika.

«Meter sedemdeset, dve pari za vsak centimeter; to je tri dinarje štirideset. Trikratna pristojbina za ekspresni prenos pa deset dinarjev in dvajset par.»

«Vraga! Zaradi vašega računanja sem zamudil celo minuto!»

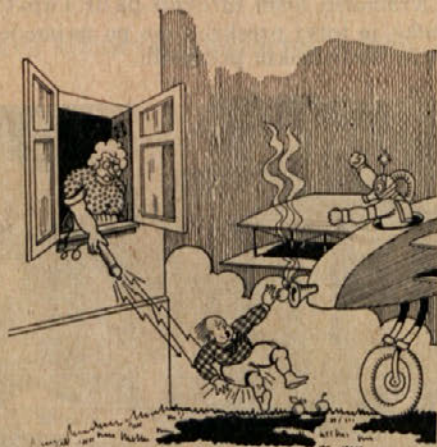
Poslednjih besed sprevodnik ni več čul, ker je bil zgornji del Komarjevega telesa že v Newyorku. Ko je prišel v 798. ulico, ga je prijatelj že čakal. Bil pa je zelo slabe volje.

«Preden se priziblješ, se svet lahko že desetkrat podre. Pred štirimi sekundami sta prišla dva mlada študenta in baletki odvedla... Zdaj pa imaš, počasnè!»

Ker s pustolovščino ni bilo nič, sta krenila v restavrant in naročila dve steklenici whiskyja brez sode. Ko sta vse popila in se pogovorila, se je gospod Komar vrnil spet brzojavno domov.

Tam pa je bilo vse narobe. Pavelček ni hotel jesti, ker se je najedel potic pri stari materi. Stara mati se je zdravila v nekem sanatoriju v stratosferi. Za kazen ga mama ni pustila na izlet na morsko dno, kjer je hotel gledati lepe ribe in druge morske prebivalce.

Pri kosilu se je gospod Peter sprl z ženo, ker je v Londonu zapravila preveč denarja. Potem pa je pojedel žlico sode-bikarboné in legel, da se odpočije.

Neubogljivi Pavelček je dobil električno klofuto, ker je kradel jabolka.

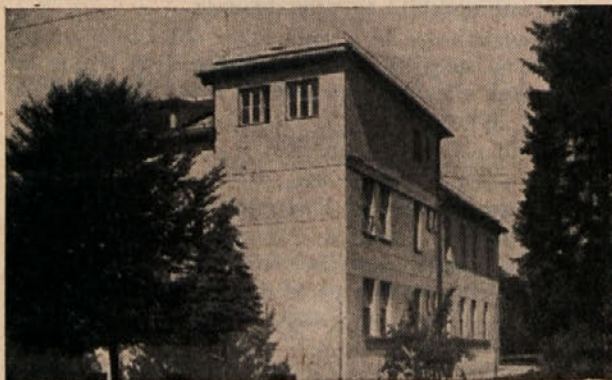
Šlajmerjev dom

Trgovsko bolniško in podporno društvo je v Ljubljani na Zaloški cesti števil. 9 zgradilo lasten sanatorij, ki ga je imenovalo po znamenitem kirurgu profesorju dr. Šlajmerju Šlajmerjev dom. To važno socialno delo je izvršilo s finančno pomočjo Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani.

V tem Šlajmerjevem domu se morejo brezplačno zdraviti člani višjega zavarovanja pri Trgovskem bolniškem in podpornem društvu. Kadar sanatorij ni zaseden, pa je seveda na razpolago vsej ostali javnosti. Šlajmerjev dom je bil slovesno odprt dne 24. septembra pr. l.

Šlajmerjev dom sprejema vse operativne in interne slučaje. Izvzete so seveda nalezljive in duševne bolezni ter porodnice.

Sanatorij ima 50 prostorov. V kleti so najmodernejše urejene kuhinje s plinskimi štedilniki, potem umivalnica, pralnica, shrambe za živila in naprava za centralno kurjavo. Vse delo v pralnici se opravlja

Šlajmerjev dom.

s pomočjo hladilnih strojev. V shrambi je velika hladilna naprava (frigidaire). Higienična centrala za kurjavo dovaja segreto vodo po radiatorjih, ki so nameščeni po sobah in hodnikih. Ta centralna kurjava se kuri z nafto, ki ima to prednost, da ne povzroča smrada in dima. Ves obrat v gospodinjstvu se vrši s pomočjo nafte, elektrike in plina, razen enega pralnega kotla, ki mora biti kurjen z drvi.

Za bolnike je rezerviranih 10 sob s 30 posteljami, med temi 4 za otroke. Večina sob je v I. nadstropju. Vse bolniške sobe so zelo zračne in imajo okna po angleškem načinu, kar omogoča poljubno reguliranje zračenja na jako racionalen način. Stene so prepleskane z belo lakasto barvo, prav tako tudi vsa sobna in druga oprema. Razume se, da so povsod umivalniki z mrzlo in toplo vodo in kontakti za radijske aparate. Posebnost svoje vrste je signalna naprava za bolnike, pri kateri je izključeno vsako glasno in po hodnikih odmevajoče zvonjenje, ker se signal sliši le v tistem prostoru, v katerem biva ob času signaliziranja službujoča sestra. Posteljno perilo in odeje, perilo in nočna obleka ter obutev za bolnike in jedilni pribor so prvovrstne kakovosti. Bolnikom je na razpolago velik senčnat park in dve veliki terasi na strehi, s katerih je lep razgled na mesto in planine.

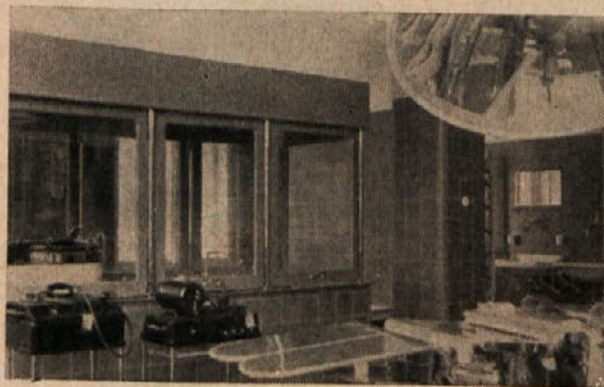

Soba za bolnike.

Sanatorij ima dve operacijski dvorani, septično in antiseptično, lasten rentgen in laboratorij, aparate za elektroterapijo, diatermijo, višinsko solnce in sollux. Prostor za aseptične operacije obsegajo predstoba, kjer se bodo bolniki pripravljali za operacije, dalje umivalnico za zdravnike, prostor za sterilizacijsko napravo ter operacijsko dvorano, ki ima steklen prizidek v obliki pokrite verande. Tla so popolnoma gladka, iz lesnega betona; taka tla bolje držijo toploto in se dajo lahko umivati. Stene so do visokosti 2 in $\frac{1}{2}$ m obložene z nebleščečimi se ploščicami temnozeleno barve, tako da je svetloba v vsej operacijski dvorani enakomerna in so operatorja moteči svetlobni refleksi izločeni. Veliki, premakljivi reflektor nad operacijsko mizo ne daje sence; ker ima lasten dinamomotor, sveti tudi tedaj, če mestni električni tok odpove. Operacijska miza, sterilizacijska naprava kakor tudi rentgen in drugi aparati so najmodernejše konstrukcije. Vsi metalni deli raznih naprav so iz nerjavečega jekla. Sanatorij razpolaga s kompletnim instrumentarijem za vse vrste operacije. Pri nabavi se je gledalo na to, da se je izbralo po kakovosti in konstrukciji najboljše blago. Vsi novo nabavljeni instrumenti so izključno iz nerjavečega jekla. Operacijske dvorane, sprejemnica, čakalnica in prostori za rentgen, laboratorij in diatermijo itd. so v pritličju. V vsakem nadstropju je za bolnike po ena moderno opremljena kopalnica. V podstrešju so shrambe za različen zdravniški material, perilo in obleko, dalje sobe za sestre in uslužbenstvo ter knjižnica.

Šef-zdravnik Šlajmerjevega doma je priznani kirurg dr. Alojz Kramarič, hišni zdravnik pa dr. Lujo Čebolin.

Za bolnike je torej preskrbljeno po najmodernejših tehničnih in medicinskih predpisih.

Operacijska dvorana.

12 TEHNIČNEGA SVETA

Najvišji stolp na svetu.

Eifflov stolp, ki nosi naslov najvišjega stolpa na svetu in je visok 300 metrov, se bo moral umekniti 620 metrov visokemu jeklenemu orjaku, ki ga z mrzlično naglico postavljajo v Chicagu za svetovno razstavo. Stal bo 300 milijonov dolarjev. Plačala ga bo — reklama!

Opremljen bo z dvigali, ki bodo lahko prepeljala vsako uro po 5000 ljudi. Dvigala bodo šla do višine 590 m, kar da 1933 angleških čevljev v spomin na leto zgraditve. Do spodnjih treh ploščadi bodo vodile tudi stopnice. Na vrhu stolpa bo žaromet, ki bo s svojimi milijoni sveč razsvetljeval razstavno ozemlje. Pod žarometom bo velika brezžična postaja. V spodnjih nadstropjih bodo kine, restavrant, kavarne, trgovine in razstavni prostori. Tudi chikaški stolp bo po koncu razstave ostal kot eden najvidnejših znakov velemesta ob Michiganskem jezeru.

Mount Everest premagan po zraku.

Letos sta se pripravili dve angleški ekspediciji na napad 8845 metrov visokega Mounta Everesta, ena pod

vodstvom Hugh Rutledga peš, druga pa s pomočjo lady Houtsonove po zračni poti.

Dne 3. aprila so se letalci dvignili v mestu Pulnea, na meji države Nepal. Izprva niso niti mislili leteti čez Mount Everest, toda med potjo so videli, da so vremenske razmere zelo povoljne in so zato krenili naravnost proti vrhu. Polet, ki je trajal dve uri in pol, se je čudovito posrečil. Preleteli so najvišjo goro sveta v višini 10.675 metrov.

Novo električno merilo — edison.

Mednarodna elektrotehnična unija se je pred kratkim posvetovala o predlogu, da bi se dosedanji naziv «sveča» kot merilo za moč žarnic nadomestil z besedo «edison». Stavila ga je češkoslovaška delegacija. Predlog so sprejeli in najbrže bomo že kmalu označevali moč žarnic v edisonih namestu v svečah.

Nov hitrostni rekord.

Italijanski letalski podčastnik Agello je s hidroavionom dosegel povprečno hitrost 682.403 kilometra.

Leta 1930. je stari letalec Bleriot razpisal častno nagrado 100.000 frankov za hitrost 1000 kilometrov na uro, ki velja do konca leta 1935. Z današnjimi tehničnimi pripomočki pa bo najbrže nemogoče do poteka določenega roka leteti tako hitro.

Največji most na svetu.

Čez zaliv San Francisco so začeli graditi ogromen most, ki bo meril v dolžini 7.5 milje. Zgrajen bo na več lokih in bo imel dve nadstropji. Zgoraj bo šest avtomobilskih cest, spodaj pa dve električni železnici. Ostali prostor je namenjen za razna druga vozila.

XIII. ljubljanski velesejem 3. do 12. junija 1933.

bo nudil največji pregled vseh potrebščin v gospodarstvu in njih cen. Poslovni ljudje, gospodinjice in gospodarji, radi prihajajo na ogled velesejma, kjer s primerjanjem blaga in cen kupijo najboljše in najceneje.

Razstavlja nad 600 tvrdk. Zastopane so vse panoge industrijske in obrtniške produkcije. Specialne razstave:

Razstava pohištva, tekstilij, usnja in papirja.

Razstava «Priatelj prirode v stanovanju».

Razstava Društva aranžerjev izložb.

Tujsko-prometna razstava Dolenjske.

Razstava «Živalca».

50 % popust na železnicah — popust na parobrodih.

Legitimacije s pravico na prevozne olajšave in poljubni večkratni vstop na sejmišče se dobe pri denarnih zavodih, tujsko-prometnih ustanovah, župnih in občinskih uradih, podružnicah Kmetijske družbe in pri blagajnah večjih postaj v Dravski banovini.

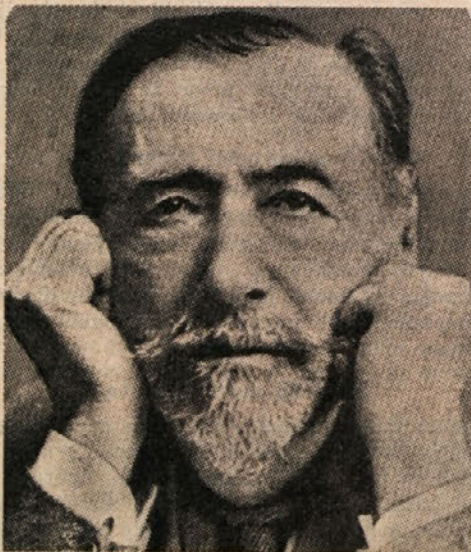
Vsakdo naj si ogleda to največjo revijo jugoslovanskega narodnega gospodarstva!

Živahen promet
na velesejmu

JOSEPH CONRAD

Angleški romanopisec Joseph Conrad se je rodil dne 6. decembra 1857. v Ukrajini. Bil je poljskega pokolenja in njegova rodbina se je pisala Korzeniowski. Njegov oče, ki je tudi bil pisatelj, se je udeležil poljske vstaje proti Rusom l. 1863. in je bil poslan od ruske vlade v prognanstvo v Vologdo, odkoder se je malo pred svojo smrtjo vrnil v Kraków, kjer je njegov sin Josip preživel svoja deška leta. Že takrat se je naučil gladko pisati in

čitati francoščino. Z angleškim slovom so ga najprej seznanili poljski prevodi Shakespeareja in Dickensa. Z romantiko mornarskega življenja ga je pozneje navdahnili Victorja Hugoja roman *«Les travailleurs de la mer»*, kakor tudi Marryatovi in Cooperjevi romani.

Ko mu je bilo sedemnajst let, je odpotoval v Marseille in je tu kot mornar stopil v francosko trgovsko mornarico. Dve leti je služil na francoskih ladjah ter brodaril po Sredozemskem morju in ob južnoameriških obalah. Ko je prišel l. 1878. v Lowestoft v Anglijo, je komaj znal nekaj besed angleščine. Tu je najprej služil za mornarja na nekem obalnem parniku, avgusta l. 1880. pa se je vkrcal za Sidney na jadrnici *«Loch Etive»*, kateri je poveljeval slabi kapetan Williams Stuart iz Peterheada. Štiri leta pozneje je postal britanski podložnik. Jadral je mnogo let po vseh morjih sveta in doživel veliko zanimivega v najrazličnejših deželah ter tako dobil podlago, ki jo je pozneje uporabljal v svojih romanih.

L. 1911. je pisal nekemu prijatelju: *«Prva stvar, ki sem jo čital v angleškem jeziku, je bil časopis «Standard», in prvič sem čul angleško govoriti ribiče in mornarje na vzhodni obali Anglije. Toda že l. 1880. sem znal angleško tako dobro, da sem mogel napraviti prvi izpit za mornariškega častnika v trgovski mornarici. Ta usni izpit je trajal več ko dve uri. Toda v svojem življenju nisem nikoli odprl angleške slovnice.»*

Na potovanju ob obali Afrike je dobil v Kongu vročinsko bolezen. Bil je dalje časa bolan in je tedaj začel pisati svoj prvi roman *«Almayer's Folly»*. Pisal ga je v presledkih od leta 1889. do leta 1894. Mnogo osebnih spominov je podal v tej povesti, zlasti s svojih pomorskih potovanj med Singaporom, Borneom, Celebesom in Sumatro. Ko je l. 1895. roman izšel, je kritika dejala, da je nekaj za angleško slovo povsem novega, da je proizvod izrednega temperamenta in redkih izkustev, napisanih v skrbno izbranem jeziku. Nikakor ni bilo mogoče slutiti, da je pisec tujec, ki zna tri jezike.

S prvim romanom si je ustvaril Joseph Conrad majhen krog navdušenih bralcev; a čeprav ga je kritika zelo hvalila, tudi njegovi naslednji romani niso našli pota do širšega občinstva (*An Outcast of the Islands*, 1896; *The Nigger of the Narcissus*, 1897; *Lord Jim*, 1900; *Youth*, 1902; *Typhoon*, 1903).

O svojem romanu *«The Nigger of the Narcissus»* je rekel Conrad eno leto pred svojo smrtjo: *«To je povest, s katero stojim ali padem kot upodabljači umetnik. Vsekakor je nihče drug ne bi bil mogel napisati.»*

Ko je postal Conrad pisec morja, je morje zapustil in se kot pisatelj naselil v Kentu. Toda brezbržnost občinstva proti njemu in denarne težave so nekaj časa obirale njegovo pisateljevanje. Pisal je zelo počasi, in ko je slednjič spoznal, da ne more napisati na dan več ko nekaj stavkov, je sklenil, da gre nazaj na morje. Sreča za slovo je bila, da mu ni uspelo dobiti poveljstva ladje. Prav takrat pa je začelo občinstvo njegove knjige bolj kupovati, da se je lahko denarno opomogel. Prekrbela so mu pa tudi skromno mornarsko penzijo, in tako se je spet posvetil pisateljevanju. V naslednjih petindvajsetih letih je napisal vrsto romanov in krajsih povesti, vse iz svojega zanimivega življenja na morju. Proo dobo njegovega pisateljevanja zaključuje roman *«Nostramo»* (1904).

V marsikaterem oziru je bil popolnoma drug Conrad oni, ki je napisal l. 1907. roman *«The Secret Agent»*, fantastično povest iz krogov anarhistov in zločincev, ki jo je petnajst let pozneje dramatiziral. Roman *«Chance»* (1914) je imel prvi zelo velik uspeh pri občinstvu in mu je prinesel lepe denarce. Njegovi naslednji romani (*Victory*, 1915; *The Arrow of Gold*, 1919; *The Rescue*, 1920; *The Rover*, 1923) so razširili njegovo slavo ne samo po vsej Veliki Britaniji, ampak tudi po Ameriki.

Za svoj lepi slog, ki ga po pravici vse občuduje, se ima Conrad zahvaliti najboljšim francoskim pisateljem, ki jih je zelo veliko čital. Francoski jezikovni vpliv se kaže skozi vse njegovo delo in ga je čudovito obogatilo.

S svojimi knjigami ni imel nikakega etičnega namena, saj je sam dejal: *«Mislim, da namen stvarstva nikakor ne more biti etičen. Globoko sem prepričan, da je njegov namen čisto prikazujoč. Vizije ljubezni, sovraštva ali nagnjenja vsebujejo že same v sebi moralen konec.»* Slavnih ruskih romanopiscev Conrad nikakor ni občudoval niti upošteval, kar morda ni čudno, saj je bil Poljak. Ni hotel, da ga imenujejo romantičnega pisca; dejal je, da je ustvarjajoč umetnik.

Conrad je umrl v Angliji, v Bishopbourneu pri Canterburyju, dne 3. avgusta 1924. N. M.

Literarni drobiž

V Parizu je umrla zadnjega aprila slavna francoska pesnica Ana kontesa de Noailles, prva ženska, ki je nosila komandirski križ Legije časti. Bila je Rumunka, iz nekdanje valaške vladarske rodbine. Napisala je sedem zbirk pesmi in več knjig v prozi.

Na Dunaju so ustanovili «Zvezo avstrijskih nacionalnih pisateljev. Med člani predsedstva bomo tudi ime Hrvata (?) Mirka Jelušića, avtorja *«Cezarja»* in *«Dona Juana»*.

Umrl je mladi češki pisatelj Jožef Kocourek, eden najnadarjenejših mladih čeških književnikov, v 24. letu. Izdal je zbirko novel *«Čarobne povesti»* in roman *«Srce»*. V rokopisu pa je zapustil precej daljših povesti.

Dne 14. maja je odprl naš slavni kipar Meštrović svojo razstavo v Pragi.

V Moskvi je umrl v 75. letu znani ruski umetnostni zgodovinar Vladimir Igorovič Giacintov.

Razstava slovanskih ilustriranih listov v Pragi

Dne 22. aprila t.l. so slovesno odprli v praški centralni mestni knjižnici »Razstavo slovanskih ilustriranih listov« pod vodstvom književnika in urednika »Slovanske biblioteke« g. Emerika Čecha. Slovenci smo

Foto Centropress, Praha.

se je udeležili z listi: »Priatelj«, »Žena in dom«, »Naš Obzor«, »Dom in svet« in »Odmevi«. Razstava je bila zamišljena kot propagandno sredstvo, da bi Slovani zahtevali v kavarnah in čitalnicah slovanske revije, ne pa uvoženo nemško in drugo tuje blago. Pokazala je, da premoremo slovanski narodi liste, ki so grafično na taki višini, da se lahko merijo s tujimi, ki so večinoma dosti dražji od domačih.

Razstavo bodo prenesli tudi v našo državo.

Foto Centropress, Praha.

Zgornja slika: Del razstavljenih revij. Spodnja slika: Gospod Emerik Čech in gospa Smolařová-Čapková pri urejanju razstave.

Vsak začetek je težak

Podarite svojemu otroku tubo zobne paste Chlorodont in ščetko za zobe Chlorodont. Pokažite mu nato kako se zobje pravilno čistijo, kako jih treba s ščetko drgniti vodoravno in navpično, odzunej in odznotraj. Tako ga učite, čim bo znal ščetko samostojno uporabljati. Samo oni dobi dobro zobovje, ki ima zdrave mlečne zobe. Tuba Din. 8.-, velika tuba Din. 13.-

Za otroke - samo Chlorodont!

OPERA.

Parsifal. — Od Wagnerjevih del smo jih v Ljubljani slišali že četvero: Tannhäuserja, Lohengrina, Večnega mornarja in iz Nibelunškega prstana Walküro. Parsifal je torej peto delo bayreutskega mojstra, ki nam ga nudi naša opera. Premiera je bila na veliki petek, saj Parsifal ni običajna opera, niti glasbena drama, ampak jo skladatelj nemški imenuje »Bühnenweihfestspiel«. Ta upravičeno pompozni napis je dandanes težko, če ne nemogoče — prevesti, živimo namreč bolj v časih »Tonfilmweihfestspiele«. No, Parsifala je prevedel Marijan Rus zelo dobro, prevod je res slovenski, ostala pa je vsa pravljíčnost in mistika germanske mitologije ter katolicizma. Dejanje je na nekaterih mestih neskončno transcendentno, dejal bi abstraktno, — na drugih mestih pa zopet fantastično realno. Kakor vsem svojim glasbenim dramam, tako je tudi Parsifalu napisal libreto Wagner sam. Libreto in glasba sta kakor eno: deutsch, edel und langweilig. Tako je Wagnerjeve junake, tekste in glasbo označil njegov vrstnik, eden najznamenitejših estotov in kritikov, Edvard Hanslick. Če velja to za druga Wagnerjeva dela, velja za Parsifala še prav posebno — saj je tako dolg, da so se pri nas predstave začenjale namesto ob osmih že ob pol sedmih, in vendar so se končavale nekako pred polnočjo. Gledališče je bilo vse štiri predstave razprodano. Naša publika posebno ljubi nabožne sižeje: tudi INRI in Slehernik beležita že nekoliko sezon sem odlično frekvenco. Prav zaradi tega je storila uprava prav, da je uvrstila Parsifala na operni repertoar. Nekoliko predstav bo vsako leto nabito polnih — seveda, če nam ostane ohranjen ves orkester in se tudi kader pevskih solistov ne zmanjša. Zbor se dá v takih slučajih povečati s člani pevskih društev, ki jih imamo v Ljubljani nič kaj na razpolago. Tokrat je del Matičnega zbora odlično sodeloval in se imamo za res krasni uspeh Parsifala v veliki meri zahvaliti kombinaciji opernega in Matičnega zbora.

Wagner dela v Parsifalu dosledno z »leitmotivi«, ki jih zelo pogosto ponavlja. Tako motiv grala v prvem dejanju zazveni ob vsaki priliki — včasih bi si človek že zaželel kak nov domislek. Res je pa zopet, da utrujenemu človeku (in Wagner zna utruditi!) marsikdaj bolj prija ponavljanje kakor eksponiranje novega. Gotova komodnost je pa človeku tudi že prirojena, saj pravi Sveto pismo, da je delo (napor) le kazen za greh. Ni torej čuda, da se Wagnerjeva glasba dá danes poslušati prav tako z užitkom, kakor so jo poslušali v dobi njenega postanka. Prej so jo ljubili in cenili zlasti napredno usmerjeni glasbeniki, dandanes jo more uživati že inteligent-neglasbenik in celo nazadnjaško usmerjeni glasbeniki. To je dokaz njene nesporne kvalitete, njene življenjske sile in upravičenosti.

Našo premiero (in tudi reprize) je vodil ravnatelj opere Mirko Polič, ki nam je podal Wagnerja tako

izčrpno kakor še doslej nikdar. Tudi režiral je zadevo sam. Naslovno vlogo je igral Marčec, glavno vlogo pa prav za prav orkester, poleg njega pa zbori, ki so zveneli res mogočno. Orkester se je držal naravnost imenično. Ker sem ravno pri ansamblih, moram še v polni meri pohvaliti baletni zbor.

Izmed solistov je bil razred zase Julij Betteto, ki pozna yso kulturo Wagnerjevega načina komponiranja, pa tudi vse zahteve, ki jih stavi takle Parsifal na peveca. Prav tako je bil nedosegljiv v plemenitem, nevsiljivem načinu igre. Podal je v resnici ogromno kreacijo. — Marčec kot Parsifal lahko prišteva svojo vlogo med tiste, ki se mu res podajo. Od Stravinskega Oedipusa še ni podal tako zadovoljive celotne kreacije, ki bi popolnoma zadovoljevala. Kar se tiče petja, je Marčec za Wagnerjev način «večne melodije» bolj primeren kakor za kake zaokrožene arije in kavatine. Igralsko pa mu tudi ni kaj slabega reči. — Thierry-Kavčnikova je podala Kundry na način, ki je skoz in skoz prepričal — način igre, glas, postava — vse je bilo takšno, kakršno mora biti. — Primožič je tudi v vsakem pogledu zadovoljil. — Prav tako Marijan Rus in Tone Petrovič, ki sta se kot mlajša te stroke brezhibno vživela tudi v igro. — Ni pa zadostovala gospa Adlešič-Popovićeva v sliki, kjer čarobne deklice zapeljujejo Parsifala. Škoda, da zaradi tako majhne vloge pade nivo cele predstave, ki jo je ravnatelj Polić tako skrbno pripravil. — V celoti pa moramo priznati, da so sodelovali v Parsifalu vsi z največjo ljubeznijo in pozornostjo, ki jo delo v resnici zasluži.

V Puccinijevi operi Turandot smo pozdravili dne 3. aprila dva odlična in vedno dobrodošla gosta iz Zagreba, Zinko Wilfan-Kunčevo in Marija Šimenea. Kunčeva ima zmagovit dramatski sopran in je njena krea-

Naš pravi domači izdelek

Na ledu

ohlajena Ovomaltine je osvežujoča, redilna in prijetna pijača.

HLADNA

OVOMALTINE

najbolje pogasi žejo, daje telesu novih moči, vrača veselje do življenja in dela.

Hladna Ovomaltine se najokusneje in najlaže pripravlja v časi **Ovomix**, ki se dobi za Din 15.— povsod, kjer se prodaja Ovomaltine.

Dr. A. WANDER, D. D., ZAGREB.

Zobe lahko kupite — pa ne svojih!

Zobje izpadajo zaporedoma: kolikokrat samo zaradi zobnega kamna!

Iz apnenih soli, bakterij in glivic se naredi nevarni zobni kamen. Če ga o pravem času ne odpravite, Vam omaja zobe. Odvrnite to nevarnost — s Sargovim Kalodontom! Pri nas ima samo Sargov Kalodont v sebi znanstveno priznani sulforicinov oleat po dr. Bräunlichu, ki zobni kamen polagoma in zanesljivo odpravi. Pravilna zobna nega je tale: po 2 x na leto k zobnemu zdravniku na pregled — po 2 x na dan Sargov Kalodont!

SARG^{OV}

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Izgubljeni zobje — izgubljena mladost!

cija Turandot vzorna v vsakem pogledu. Pevka razpolaga z zmagovitimi višinami, s prav tako sočno nizino, veliko muzikalnostjo in pevsko perfektnostjo. Princa Kalafa je šimenc izdelal v podrobnosti, glas mu je čudovito mogočen, na mestih pretresljiv, vedno pa srebrnočist brez najmanjšega inkliniranja k tremolu. Predstavo je vodil dirigent Neffat, gledališče je bilo dobro obiskano.

Slavko Osterc.

DRAMA.

Dne 9. marca.

«Dame z zelenimi klobuki». Veseloigra v treh dejanjih s predigro. Spisala Germaine in Albert Acremont; po A. Hanikovi predelavi prevedel Ivan Cesar. Režiser: prof. O. Šest.

Režiser Šest piše o svoji režiji te igre, da ji je dodal «malo groteske, malo ljubeznivosti, malo sentimenta, dosti špasa — in malo, malo solza». In pravi, da bi stari kolega Skrbinšek «snel s palete mrke barve, pastelne...» o starih sestricah. Režija je ostala sebi zvesta.

Dom osamelih devic. Štiri sestre: Marija, Teleida, Rozalija in Žana žive v skupnem gnezdu življenja točno kakor ura, brezstrastno kakor umirjen ribnik in umaknjeno od sveta kakor dobrodušne redovnice. Toda kljub vsemu! Mala Arletta prinese v ta dom solnce, živo velikomestno vzgojeno dekle povzroči, da ribnik ne prične zaudarjati po gnilobi... In v nedotakljivo zaprtost provincialnega umiranja pod strogo

komando premoralne sestre Teleide — se izubita dva poročna para: Arletta in Jaques, devica Marija in stari profesor Hyacinthe, ki ni zaman čakal na svoj ideal dolgo vrsto let.

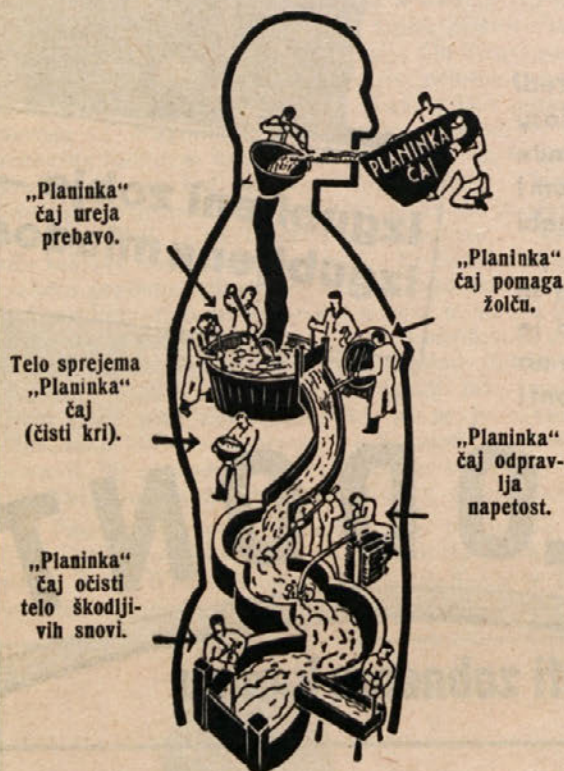
Igra je vrlo zabavna, neproblematično režirana in je prikladna za specialistko v vlogi Arlette. Mali lord, Pegica in Scampolo — mali hudički, a dobri otroci življenja, so bratci in sestrice tele Arlette. Šaričeva, kajne? bi rekel kak stari poznavalec teatra.

Od vloge Arlette namreč je odvisen domala ves uspeh. Vida Juvanova je v njej dala svoj najboljši trud, ljubkost in dovolj življenja, a vendar je manjkalo par iskric ognja, mnogo rafinmaja in še več prevladajoče tehnike. Štiri sestre so bile kar najboljše: Mira Danilova (Marija), deviška zaljubljenka, Teleida (Nablocka), izborna podani ženski komandir z zamrtimi, a ne umrlimi človeškimi čuvstvi, Rozalija (Juvanova), karakterni tip z nekaterimi potezami kofetarie izpod Rožnika, kakršnih pa ni več... in Žana, korektna žena-mož s pravilnim altom... Posrečen karakterni tip je ustvaril Železnik s Hyacinthom, morda še pregroteskno, vedno živ in verjeten je Janov Jaques in pristen gospod dekan Lipaha. Iz med šaržistov je posebej omeniti šolskega slugo Avgušтина (Sancin), Jermana, Slavčevo in Rekarjevo. Temu tipičnemu teatškemu kosu je sledil drugi

dne 29. aprila.

Novo življenjsko moč in zdravje

prinaša spomladansko zdravljenje s
PLANINKA čajem **BAHOVEC**

Vsakomur je potrebno spomladansko zdravljenje z vsestransko preizkušenim **„PLANINKA“** čajem iz zdravilnih planinskih zelišč. **„PLANINKA“** čaj čisti kri, jo osvežuje in razredča, izloča iz telesa vse tuje snovi in bolezenske strupe. Zaradi tega se je izkazal **„PLANINKA“** čaj kot dragoceno sredstvo pri prebavnih težavah, črevesni lenivosti, zaprtju, debelosti, glavobolu in migreni, arteriosklerozi, jetrnih in žolčnih boleznih, ledvičnih boleznih, hemeroidih, pritisku krvi, omedlevici, nervoznosti in kožnih nečistostih (tvorih, ogrcih, mozoljih).

Pričnite torej tudi Vi še danes s **spomladanskim** zdravljenjem s **„PLANINKA“** čajem Bahovec, ki naj traja 8 do 12 tednov.

Zahtevajte v lekarnah in drogerijah samo **„PLANINKA“** čaj Bahovec. Pravi samo v plombiranih paketih po Din 20— z napisom proizvajalca:

Lekarna Mr. L. BAHOVEC
Ljubljana

Reg. br. 1349 z dne 6. VII. 1932.

«Izpreobrnitev Ferdiša Pištore». Komediya v treh dejanjih. Spisal František Langer. Prevel dr. Fran Bradač. Režiser: prof. O. Šest.

Žid Fr. Langer je znan tudi po večjih odrih srednje Evrope. Pri nas so z uspehom uprizorili zlasti komediji «Kamela skozi šivankino uho» in «Periferija». Langer išče kakor Molnár iz prve dobe svoje «junake» na robu velemesta, med praškimi Pepiki, med bivšimi ljudmi, v katerih pa še ni ugasnila iskra dobrega, a vedno živa je v njih naravna prodirljivost in originalni so njihovi obrazi. Ne sejejo, a žanjejo, hočejo, pa ne morejo, vidijo ravno cesto, pa hodijo po vijugah naprej. Langer osmeši krščanske poizkuse Armade Spasa za izpreobrnitev Pištore in njegovih bratov. Ljudje se «izpreobračajo» iz sebe, iz ljubezni ali zaradi česa karkoli «zaresnega», kakor pravi režiser Šest. Vsled deklamacij moralistov pa še ni preokrenil noben zastrupljen otrok predmestnega dna...

Ferdiš Pištora je tat in vlomilec, ključavničar in priložnostni delavec. «Dela» pri blagajnah, «zasluži» ob deklicah tretje vrste, živi do sedem let ločeno od svoje žene, ki upravlja javno hišo in govori o svojih damah korektno. Njegovi drugovi so tatovi, «restavraterji» periferije, propali emigranti in brezimni stanovalci proletarskih kasarn. Pištora je nekoč «rešil» iz ognja dva bankirjeva otroka prav tedaj, ko je bil «na delu». V dotični vili je namreč med njegovim «delovanjem» izbruhnil požar in po naključju sta se prav Pištorovih hlač prijala dva otroka... Ferdiš postane junak dneva, vse ga hrupno proslavlja. Ko vpliva nanj še pohvala Armade Spasa s svojim častnikom in sestro Terezijo, postane naš Pepik izpreobrnjenec in apostol dobrega. Svojo ženo vzame spet k sebi, ji prepove izvajanje «obrti», tatovom ne da «zaslužka» in zakonske surovine ukorava kot inkasant bankirja Rosenstocka, ki je po Langerju velik kavalir in bolj krščanski od krščanskih spasilcev... Toda svet okoli njega ostane v starem tiru. Ferdiševi ženi se hoče nazaj, saj ji propada imetje, tat krade naprej, Dostal še bolj navdušeno pretepava svojo ženo, ki je sicer odločnega mnenja, «da kdo naj jo pa drug ko mož»...

Vse, kar ostane, je: Ferdiša in sestra Terezija. Ljubezen. Uprizoritev premiere je kazala še znake nevigranosti, nedodelanosti. Cesar se je razgibal po svoje v teku dejanj, a name ni vplival v tej meri prepričevalno kakor v svojih prejšnjih ljudskih tipih. Mnogo v igri se izgubi vsled neprevedljivosti originala, nepoznavanja praškega okolja in obilice karakternih vlog. Stari kočijaž Pištora (Kralj) je igralsko zelo srečen, a malo umetno izkonstruiran. Kralj si ni mogel do konca shvatiti pravega modela. Knez (Železnik), ta po češko razumevani, zelo daljni zlahtnik slavnega barona iz Gorkega «Na dnu» — je našel v Železniku efektnega predstavitelja. Faltys, policijski komisar (Jerma n), topot s togo negibnostjo ni mogel ustvariti iluzije Langerjevega tipičnega uradnika in človeka. Čemu je treba tudi Rosenstockove scene, ne vem. Vejroste, tat (Skrbinšek), je bil nakazan z realistično običajnega zločinca. Dostal (Potokar) je rohnel izdatno in uspešno. Posrečeno si je zamislila, a ne popolnoma sproščeno podala vlogo sestre Terezije M. Danilova. Rutina je splošno prevladovala. Irma Pištora (P. Juvanova) je podala domačnostni tip, a premalo narejene dostojnosti praške madame. Izmed vseh ženskih vlog je v živo zadela najbolj Dostalka Gabrielčičeve, ki je ustvarila svojo res odlično šaržo. Tempu komedije bi bilo želeli več valovitosti in dinamike, več pointiranja, a manj hrupnosti. Pod tem videzom pa je ležala skoraj mučna trudnost. Pravijo, da moramo biti v teh

Mislite vsako uro po enkrat nase!

*Podnevi čedni –
zvečer pa izmučeni
in utrujeni?*

In vendar so žene, ki se jim nič ne pozna delo, ker ne skrbijo samo sempatja za svojo kožo. To so žene, ki mislijo vsako uro po enkrat na to: poskrbeti malo zase in biti lepa, je vendar kaj lahko.

ELIDA CREME

de chaque heure

časih veseli, da sploh živimo... S tega stališča bi seveda postale odveč tudi kakršnekoli gledališke ocene. Upravičuje pa razmere malo izrek:

«Schwer ist's einen Staat regieren,
zehnmal schwerer ein Theater!»

(Ed. v. Bauernfeld.)
Ivo Peruzzi.

Šentjakobski gledališki oder

Stoti nastop g. Mirana Petrovčiča v soboto 29.
in nedeljo 30. aprila.

«Ljubezen v treh». Spisal Kurt Goetz. Komedia v treh dejanjih. Režija: Karus.

Šentjakob ima izreden instinkt za izbiro repertoarja in veliko srečo s svojimi igralci in igralkami. V tem hramu ni še doma zagrenjenost, tu še utriplje prava ljubezen, saj mu ne groze redukcije, ni se bati gledališke krize in tu še vlada ginja kolegijska.

Miran Petrovčič je stotič nastopil. Cvetje. Resnično navdušenje. Resnično zadoščenje. 100% en idealizem. V pretehtani režiji, ki misli na vsak detajl, je postavil Karus to duhovito nemško konverzacijsko komedijo na oder.

Ženska je nepreračunljiva. Ona ljubi, ker je njen poklic ljubiti, ona ljubi stalnost in sanje, soproga in junaka. Taka je Ingeborg, taka je vsaka...

Milan Košak je igral dr. Wendlanda, soproga muhaste žene, simpatično in brez pretiravanja. Wri-

scherjeva je podala svojo najboljšo vlogo v komediji, kolikor sem mogel zasledovati njeno delo. Zlasti je presenetila njena naravna igra, lahkota v odrski situaciji in odlične toalete. Peter, dramatik (Petrovčič), ta nadvse požrtvovalni član ansambla, je kot jubilar v zelo dobro rešil svojo ljubimsko vlogo in zasluži za svoje res nesebično delo pri Šentjakobu posebno pohvalo. Koliko slovenskih intelektualcev se pa dandanes toliko žene za ljudsko prosveto in radovoljno delo v umetnosti? Teta Ottilija (Metka Bučarjeva) je svojo duhovito vlogo rešila prikupno in s potrebno vedrino. Zagonetnega konjunktiva pa je Karus predstavil s pozornost vzbujajočo karakterizacijo. Čestitamo jubilaru in Šentjakobu k novemu uspehu!

Ivo Peruzzi.

Svetovna potnica Celjanka Alma M. Karlinova je izdala novo knjigo o svojih potovanjih s precej dolgim naslovom: «Europa, Südamerika, San Francisco, Hawaii, Japan, China, Formosa». Inozemska kritika jo je zelo prijazno sprejela.

Literarno nagrado mesta Varšave je dobil znani poljski pisatelj Tadej Boy-Żelinski. Nagrada je 5000 zlotov. Żelinski je prevedel v poljski jezik nad 100 velikih del iz svetovne književnosti. Znan je tudi kot duhovit esejist.

Na Dunaju so igrali Mussolinijevo dramo «Sto dni», ki se peča z Napoleonovim vladanjem po prihodu z Elbe. Glavno vlogo je igral znani nemški karakterni igralec Werner Krauss.

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3., s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13, je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad Din 430.000.000.—, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja najkulantneje tudi devize in valute. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti.

Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367, poštni čekovni račun centrale št. 10.533, podružnice št. 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8—12.

Srečni dedič

V razkošnem salonu lani umrle gospe Larsonove v Stockholmu so se zbrali srečni dediči, ki so bili na videz strašno potrti zaradi izgube mile sorodnice, kakor se to reče. Med njimi je bil tudi zdravnik, ki je pokojnico za njene bolezni dolgo vrsto let negoval.

Vsi so pozorno poslušali, ko je notar odprl in pričel čitati oporoko.

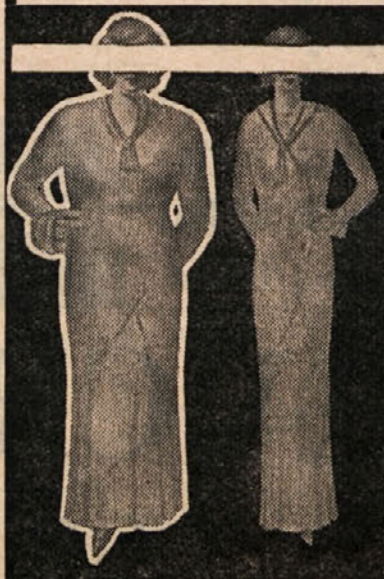
Zviškoma so sorodniki na smrt prebledeli. Notar je takoj od začetka oporoke prečital stavek: «...veliko omaro z vsem, kar je v njej, zapuščam svojemu dragemu doktorju, ki se mu imam zahvaliti, da sem tako dolgo živel.»

Zdravnik je bil ves blažen. Ali kdo bi popisal njegovo osuplost, ko je stopil k omari, jo odprl in dobil vse predele polne nedotaknjenih medicinskih stekleničk in drugih zdravil, ki jih je bil vsa tista leta, kar je bila bolna, zapisal svoji pacientki...

Kako sem shujšala za 15 kg v sedmih mesecih brez škodljivega stradanja.

Dobre dietetične Slatinske tablete za hujšanje.

Brez škodljivega stradanja in brez telovadbe sem shujšala za 15 kg v sedmih mesecih na ta način, da sem zauživala po trikrat na dan po dve Bahovčevi Slatinski tableti, ki se dobivajo v vseh lekarnah. Tem Slatinskim tabletam se moram zahvaliti, da sem izgubila odvisno maščobo in da se mi je zopet povrnila mladostna moč in energija, ki je nisem imela že več let.

Kako delujejo?

Sedaj se popolnoma lahko in hitro iznebite nezdrave maščobe in obvarujete svoj obraz pred gubami in grdim videzom, ki so posledica neprijetnega stradanja. Vzrok debelosti je navadno nepravilno delovanje organizma. Ne da bi oslabele Vaše telo, izgubite debelost, ako uživate Bahovčeve Slatinske tablete.

Želim ostati nepoznana, tehtala sem se pred in po dovršeni kuri s Slatinskimi tabletami.

te. Začnite še danes in dobili boste zopet svojo mladostno moč in energijo, počutili se boste bolje, kakor ste se prejšnja leta, hkrati pa izgubite na teži vsak mesec 2 do 3 kg.

In zopet boste vitki in lepi. Sedaj Vas pa dela ta maščoba nesrečno. Radi bi skrili svojo obilnost, pa je ne morete. Sedaj Vam ni treba nič več skrbeti. Bahovčeve Slatinske tablete Vam pomagajo shujšati brez škode na zdravju. Bahovčeve Slatinske tablete so napravljene iz najboljših mineralnih soli in naravnih rastlinskih ekstraktov.

Bahovčeve Slatinske tablete dobite lahko v vseh lekarnah. Nad učinkom tablet boste vznemirjeni. Zahtevajte samo originalne, pristne, neškodljive Bahovčeve Slatinske tablete in zavrnete vsa nado-mestila, ker ni nič uspešnejšega od teh tablet.

Sedaj je še čas, da se iznebite svoje preobilne teže in vsega, česar imate preveč na telesu.

Ena doza (100 Slatinskih tablet) stane Din 46.—, velika doza (200 Slatinskih tablet) pa Din 74.—.

Slatinske tablete izdeluje lekarna

MR. BAHOVEC

Ljubljana, Kongresni trg 12.

Kjer vsa druga sredstva odpovedo, dosežejo Slatinske tablete za hujšanje presenetljiv uspeh!

Reg. br. 4004 od 27. 4. 1964

Vpliv temperature.

Dijak je delal izkušnjo. Vse je šlo precej časa po sreči. Tedaj ga vpraša profesor fizike:

«Kakšne so lastnosti temperature?»

«Toplota», se je glasil odgovor, «telesa razteza in veča, mraz jih pa zgoščuje, krči in manjša.»

«Dobro. Povejte zgled!»

«Poleti, ko je solnce vroče, so dnevi daljši, pozimi, ko je mraz, pa krajši.»

Odločen odgovor.

Slavnega igralca Odryja napade neki večer pri «Bibliotheki» na Richelieujevi cesti v Parizu lopov z besedami:

«Denar ali življenje!»

Ne da bi se preplašil, ga Odry hitro zavrne:

«Denar je v mojem stanovanju v tretji prečni ulici, kar se pa tiče življenja, vam svetujem: »Poboljšajte svojel»

Zakaj? Zato.

— Zakaj dajejo po navadi parnikom ženska imena?

— Zato ker se mora za njih vnanjost potrošiti veliko denarja.

Iskrenost.

— Pomislite, moja lastna žena mi je rekla, da sem osel!

— Zakaj se zaradi tega razburjate, v zakonu mora vladati iskrenost.

Viden znak.

«Natakar,» zakliče gost, «kadar pride gospod Frisson, mu povejte, da ga čakam na svojem stanovanju.»

«Oprostite, gospoda Frissona žal ne poznam...»

«To je vendar tisti veliki gospod s črnimi...»

«Obžalujem, toda vsak dan pride toliko gospodov s črnimi...»

«Oh, njega boste vendar prav lahko spoznali: odlikovan je z redom sv. Ivane, pa ga ne nosil!»

Humor.

Pepe je sunil peku iz predala pet kovačev.

Zdaj stoji pred sodnikom.

«Ali mislite, da boste od tatvin obogateli?» ga vprašuje sodnik.

«Tisto ne — malo pa le pomaga.»

Informacija.

«Gospod šef, firma Nimanč & Co. prosi za informacije o našem nekdanjem knjigovodji. Kako naj odgovorim?»

«Napišite, da je prebrisan goljuf in da se je vsega, kar zna, naučil pri nas.»

«Kako si ti zapravljaliv! Poglej mene! Po tri leta nosim vsak klobuk.»

«Tri leta?»

«Da, prvo leto zamenjam trak, drugo leto podlogo, tretje leto pa vse skupaj v kavarni.»

**Vzorno čisto — vzorno
negovano po
vsakem pranju**

**Vedno z
GAZELA**

GT.13-33

TERPENTINOVIM MILOM

Pere res belo!

On: «Zdaj res ne razumem, zakaj se moški ženimo. Mar bi si kupil vsak svojo papigo, ki stane le sto dinarjev.»

Ona: «Moški ste res srečni. Osel stane vsaj petkrat toliko!»

*

Gospa Verižnikova se je dala slikati. Dve uri je morala pri miru sedeti. Potem pa je dejal slikar:

«Zdaj boste lahko malo počivali, gospa. Medtem bom naslikal ozadje.»

Gospa Verižnikova se je sramežljivo nasmehnila in obrnila.

*

Mladi zakonec: «Oh, draga, kako je lepo na kmetih, kako me vleče na krasne pašnike! Kako hrepenim po kravicah z melodičnim zvonjenjem, po kokoših, goseh...»

Ona: «Dragi, saj imaš vendar menel!»

*

Po kolodvoru bega neki tujec.

«Ali iščete restavrant?» ga vpraša sprevodnik.

«Ne, nasprotno.»

*

Mož: «Poglej, tu piše v časniku o tebi!»

Žena: «O meni? Saj ni mogoče!»

Mož: «Pač! Napisano je, da je preveč žensk na svetu.»

*

Šestletna Mirica vpraša očeta:

«Očka, zakaj si pa vzel mamico?»

Tedaj se oče zmagošlavno obrne k materi:

«Poglej! Zdaj se še otrok čudi!»

ELEGANTNA ORBUTEV

je sen
vsake žene.

Tudi Vaše!

Izpopolnjena zaloga prvovrstnih
čevljev,
domaćih in svetovnih znamk.

Izredno nizke cene!

A. ŽIBERT
LJUBLJANA, Prešernova ul. 5

L. MIKUŠ, Ljubljana
MESTNI TRG ŠTEV. 15
Dežniki
Na drobno! Ustanovljeno leta 1839. Na debelo!

Sodnik: «Kako boste dokazali, da niste vlomilec?
Ali vas ni nihče videl?»

Obtoženec: «Hvala Bogu, nihče!»

Ona: «Dobro vem, da bi ti bilo najljubše, če bi me
videl sto metrov pod zemljo!»

On: «O, že s poldrugim metrom bi bil zadovoljen.»

JAJNINE
ZLATO NAŠIH HRANIL
MAKARONI, SPAGETI, JUHINE ZAKUHE.

Humor.

«Trideset let sem že poročen in vsak večer ostanem
lepo doma pri ženi.»
«Taka ljubezen!»
«Ne, revmatizem!»

PREPROGE — OKRAS STANOVANJA

Kadar pridemo v tuje stanovanje, pogledamo vselej najprej, kako je opremljeno. Po opremi sodimo, kakšen je lastnik stanovanja. Pri tem opazovanju spoznamo značaj stanovalca. Če je stanovanje toplo, okusno in prijetno opremljeno, vemo, da smo prišli k prijazni in omikani družini. Ako je pohištvo bašaško, vsiljivo in kričavo razpostavljeno, se nam vsiljuje misel, da imamo opraviti z ošabnim človekom.

Včasih se pa v tej sodbi le zmotimo. So ljudje, ki ne znajo opremiti svojega stanovanja. Ti potrebujejo strokovnjaka, da jim pravilno in dobro svetuje.

Pri opremi ima važen pomen preproga. Če vse drugo razodeva dober okus, pa je preproga slaba, neokusna imitacija, izgubi stanovanje na svoji vrednosti. To velja zlasti za perzijske preproge. Pri nakupu perzijskih preprog je bilo že veliko ljudi bridko razočaranih.

Priznan strokovnjak za perzijske preproge je g. Ante Grgić iz Zagreba.

Nakup perzijskih preprog je stvar zaupanja. G. Ante Grgić je lastnik najstarejše specialne tvrdke za perzijske preproge «Damask». V slovenskih krogih je dobro znan kot zanesljiv in prijazen svetovalec. On kupuje blago iz prve roke v Carigradu, in sicer vedno samo kvalitativno, pa ga potem dobavlja svojim zadovoljnim kupovalcem. G. Grgić je že dolga leta stalni in zapriseženi cenilec za preproge kr. sodišča v Zagrebu.

Te dni bo razstavil svoje preproge na ljubljanskem velesejmu. Posetite ga v paviljonu «H» (tako ob vhodu).

Sebičnež.

«Vidiš, Viktor, kakšen si; svoje življenje si seveda dal zavarovati, moje nima zate nobene vrednosti!»

Železniška nesreča.

«Ali si že kdaj doživel železniško nesrečo?»
«Seveda sem, ko sem se nekoč peljal skozi predor, sem poljubil očeta namesto hčer.»

«Strašen čudak je ta Kurnik! Vse kar vidi, bi rad imel!»

«Imenitno! Pokaži mu svojo najstarejšo hčer!»

Oče: «Mihec, ali bi rad videl novo sestro, ki ti jo je štoklja prinesla?»

Sinko: «Ne, oče — rajši bi videl štokljo.»

Oče pride domov, toda v sobi je samo šestletni sinko.
«Milček, kje pa je mamica?»

«Pred dvema urama je šla za pet minut k sosedu.»

Rešitev ugank iz štev. 5

Križanka: Vodoravno: A: Sarajevo; za; B: os, tele, som; C: miza, Dore; Č: moka, ped; D: voda, vol, si; E: ara, bat, lok; F: ta, pes, nada; G: oer, rama; H: kost, soba; I: Ana, Niko, ar; J: na, parabola. — Navpično: 1: sol, Vatikan; 2: as, Mara, ona; 3: moda, osa; 4: Atika, pet; 5: jeza, bar, na; 6: Ela, vas, sir; 7: ve, pot, roka; 8: Del, nabob; 9: sod, lama; 10: zor, soda al; 11: Amerika, ura.

Izločilnica: Kdor se boji, se skriva.

Star napis: Vzemi v vsaki besedi prvi dve črki (pike za besedami povedo, koliko črk moraš črtati), da dobiš: Delo rodi sadove.

Skrivalnica: Zaupaj, toda glej komu!

Posetnica: Postajenačelnik.

Črkovnica: Vse vrste bereš od spodaj navzgor; najprej prvo, tretjo, peto in sedmo, potem pa še drugo, četrto in šesto. Dobiš: Po toči ne pomaga zvoniti.

Zamenjalnica: Anton Medved.

★

Za nagrade so bili izžrebani naslednji reševalci ugank iz četrte številke «Priatelj»:

Jakob Stukl, Kozje; Boris Krmač, Ponoviče pri Litiji; Danica Kiferle, Brusnice pri Novem mestu; Svetko Marn, Ljubljana; Vinko Štrukelj, Dravlje pri Ljubljani; Lizika Rajšter, Kočevje; Ivan Tome, Ljubljana; Dušan Vargazon, Ljubljana; Ivo Lednik, Grobelno; Hinko Muren, Škofja Loka; Pepca Lampret, Kranj; Hubert Fröhlich, Ljubljana; Ivan Požgaj, Kranj; Franjo Sirnik, Ljubljana; Dragica Huth, Domžale; Vera Avrelja Pahor, Ljubljana; Windisch, Ljubljana; Anton Komac, Vižmarje, Franc Pogorelec, Jesenice; Josip Rakovec, Ljubljana.

Vsem smo poslali knjigo:

Fr. Zbašnik: Solnčna roža.

Vse nagrajene reševalce prosimo, da nam potrdijo prejem nagrad, ko nam spet pošljejo rešitve ugank.

★

Uganke štev. 6

SKRIVALNICA.

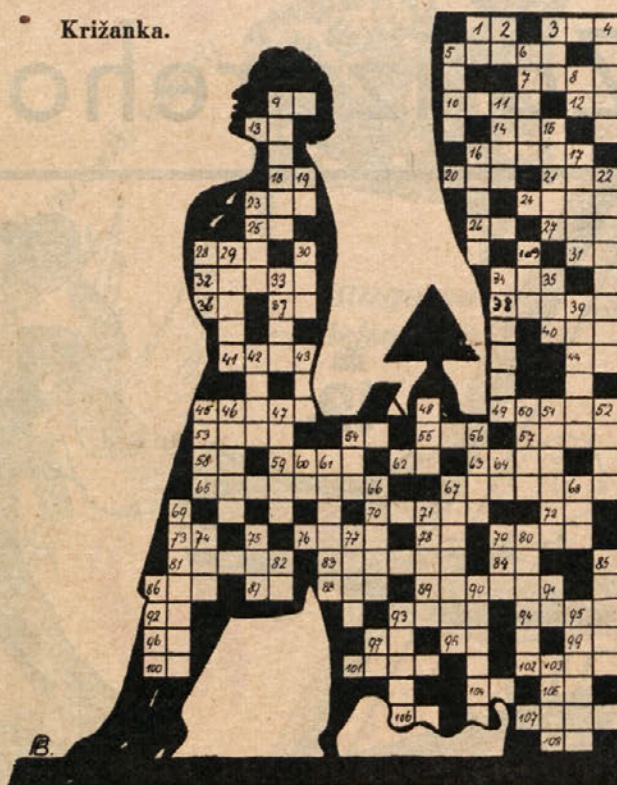
Besedam: plot, sila, Trst, Mira, ar, stan, kuta, las, ost, kava — dodaj še po eno črko, da dobiš nove besede. Novo vstavljene črke ti dajo ime in priimek slovenskega pisatelja.

KRIŽANKA.

(Glej zgornjo desno sliko.)

Za pravilno rešitev je določenih 20 knjižnih nagrad, ki se izžrebajo. Rešitev se objavi v 8. številki.

Križanka.

Pomen besedi:

Vodoravno: 1 predlog; 3 staroslovenska črka; 5 slovenski pesnik; 7 duhovnik (francosko); 9 števnik; 10 kruh (hrvaško); 12 veznik; 13 ploskovna mera; 14 pregovor; 16 morska žival; 18 del telesa; 20 naselbina; 21 vodna naprava; 23 časomer; 24 država v Ameriki; 25 rtič; 26 veznik; 27 domača žival; 28 prva mati; 31 medmet; 32 rožni venec; 34 vprašalni zaimek (srbohrvaški); 36 kemična označba za kovino; 37 kazalni zaimek; 38 žensko ime; 40 vrh v Julijskih Alpah; 41 mesto v Rumuniji; 44 predlog; 45 moško ime; 49 pokrajina v Jugoslaviji; 53 reka v Jugoslaviji; 55 igra; 57 polotok v Rusiji; 58 osebni zaimek; 59 francoski pisatelj; 62 oziralni zaimek; 63 svetopisemska oseba; 65 dežela v Mali Aziji; 67 žito; 70 mesto v Jugoslaviji; 72 francoski spolnik; 73 reka v Rusiji; 76 avtomobilska znamka; 78 števnik; 79 plin; 81 nogometni klub v Mariboru; 83 slovenski pisatelj; 84 egiptčanski bog; 86 drevo; 87 francoska členica; 88 oče; 89 rimljanski bog; 92 latinski veznik; 93 reka v Rusiji; 94 pasja pasma; 96 kazalni zaimek; 97 medmet; 98 predlog; 99 vas pri Ljubljani; 100 leto (francosko); 101 evropski denar; 102 negovanje; 104 osebni zaimek; 105 veznik; 106 igralna karta; 107 zabavišče; 108 pomol.

Navpično: 1 nikalnica; 2 predlog (nemški); 3 svetopisemska oseba; 4 znamenit slavonski plemič; 5 jed; 6 elektrovod; 8 pogojnik; 9 mesto v Nemčiji; 11 planet; 15 mesto v Ukrajini; 16 mesto ob Seini; 17 del kolodvora; 19 pritrdilnica; 22 dežela v Afriki; 23 gorovje v Rusiji; 28 žensko ime; 29 reka v Rusiji; 30 veznik; 33 žensko ime; 34 mesto v Jugoslaviji; 35 bolezen; 39 ruski politik; 42 mesto v Italiji; 43 španski plemiški pridevek; 45 mesto v Estoniji; 46 jed; 47 element; 48 mrčes (množina); 50 važna azijsko pristanišče v srednjem veku; 51 pisalna potrebščina; 52 dobitak; 54 mesec ljubezni; 56 sportni klub v Zagrebu; 60 zaimek; 61 italijanska kolonija; 64 element; 66 cvetlica; 68 vladar; 69 neosvobojeni del Slovenije; 71 reka v Franciji; 74 zabavišče; 75 reka v Afriki; 77 prevozno sredstvo; 79 žužkojedec; 80 znamenit avstrijski vojskovodja; 82 pritrdilnica; 85 mesto v Češko-slovaški; 86 grška črka; 90 mesto v zgornji Italiji; 91 medmet; 93 opera; 95 velikan; 97 nikalnica; 103 pokrajina v Grčiji; 109 otok v Dalmaciji.

Za izprehode in izlete

The advertisement features a central illustration of a woman in a dark, sleeveless dress with a large floral pattern, holding a hat and walking. Surrounding her are six different styles of women's shoes, each displayed on a stylized, three-dimensional zigzag platform. The shoes are arranged in two columns of three. The top two shoes in each column are dark-colored, while the bottom two are light-colored with dark toe caps. Each shoe is accompanied by a price tag indicating 'Din.' followed by the price.

Din. 49.

Din. 49.

Din. 49.

Din. 49.

Din. 69.

Din. 69.

Bata

Naročnina za revijo «Priatelj» in 10 knjig znaša za vse leto Din 132.—, za pol leta Din 68.—, za četrt leta Din 27.—, za vezavo v platno se doplača Din 60.—. Posamezna knjiga Din 30.—. Izdaja konzorcij revije «Priatelj». Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Emil Podkrajšek, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/I. Telefon 24-87.

Perje in puh

A. & E.
Skabernè
Ljubljana

Najnovejši vzorci

Blago za
prevleko pohištva

Preproge za hodnike

veliki izbiri

A. & E. Skabernè

LJUBLJANA

Sifon

za sport
in turistiko

Grozarijama na velika
reklamno prodajo za časa Velesojma od 1.—15. junija
Ne zamudite ugodne prilike!

A. & E. Skabernè
Ljubljana
Mestni trg štev. 10

Cefir za srajce!

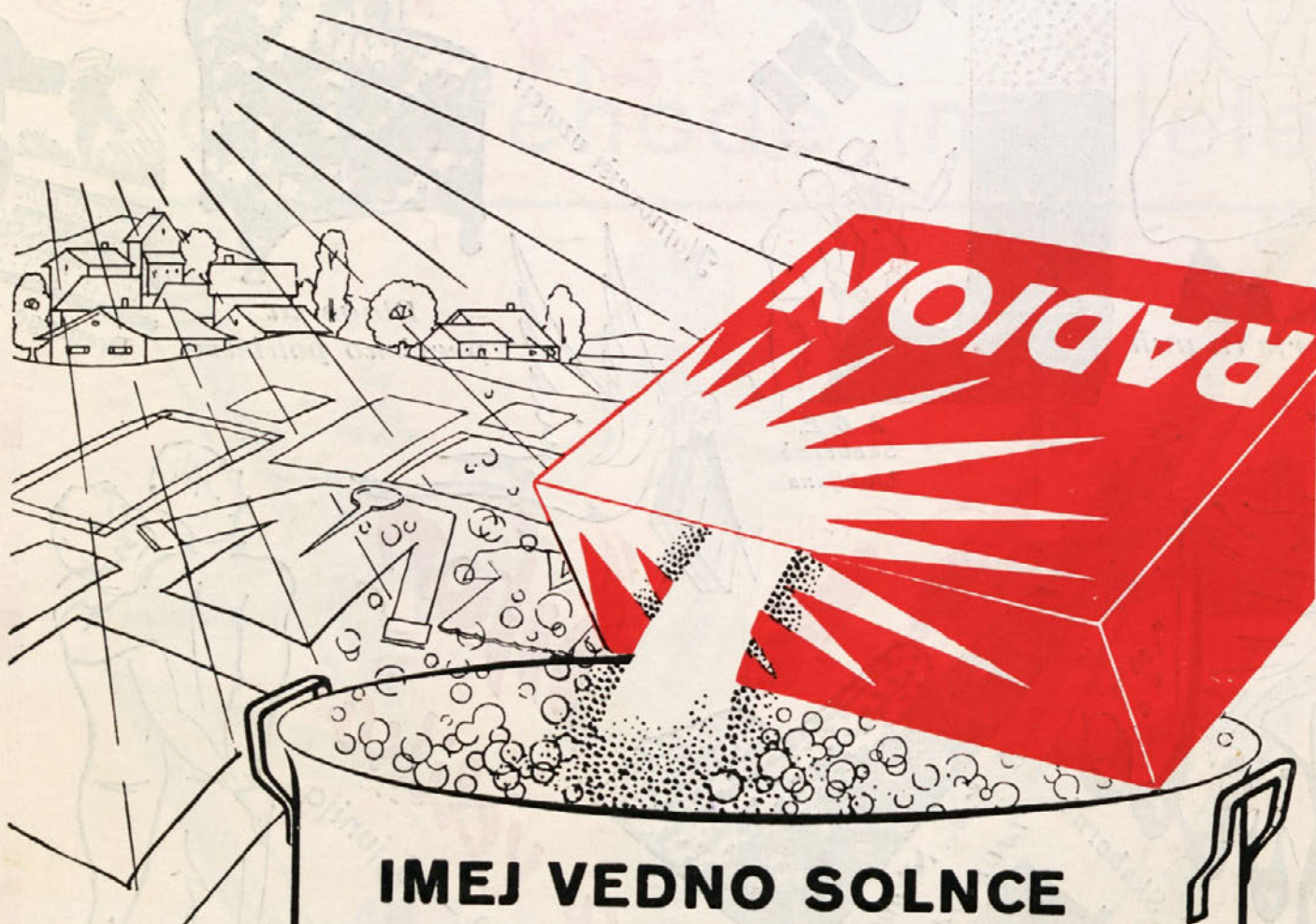
Frote za
kopalne
plašče

Ravnokar

dospeli
najnovejši vzorci

IMEJ VEDNO SOLNCE ... V PRALNEM KOTLU!

Naj si vremenski preroki še tako belijo glavo zaradi vremenskih muh — gospodinja si zna pomagati! Ona se zanese na Radion — na beljenje perila v pralnem kotlu! Zakaj Radion ne pere samo sam — na milijone bisernih kisikovih mehurčkov beli perilo lepo že takoj med pranjem. Naj bo solnce ali dež — perilo bo vedno brez madežev in snežnobelo v 15 minutah!

Schichtov

RADION

**DELUJE V KOTLU
KAKOR SOLNCE NA TRATI**